БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 30 (13346) | 1971 оной февралиин 5, пятница | Сэн 2 мүн

...ЖАЛАЙ АМЖАЛТЫН ЗАМААР

Арадай ажахые хүгжөөхэ 1970 оной гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд

...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй ...ии Центральна Статистическэ ...ени СССР-эй арадай ажахые ...лхэ 1970 оной гүрэнэй түсэбэй ...тын дүнгүүдые согсолон гар-...

...тскэ Союзай ажалшад Лени-...н баярай хүндэлэлэй, КПСС-...IV съездые нэрэтэй солотой-...тахын түлөө социалис мүры-...эрүүлэн, 1970 ондо ажалай ...жалтануудые туйлаа. Нии-...лэдбэри хүгжөөхэ, арад зо-...йнаа улам һайжаруулха зо-...й гүрэнэй түсэбэй даабари-...үүлэн дүүргэгдэһэн байна.

...ть, газ, нүүрһэ гарган абаха, ...ба үнгэтэ олохон металлнуу-...тракторнууд, хүдөө ажахын ма-...ууд, зүһэлгын станогууд, при-...д ба элдэб автомат хэрэгсэл-..., бусад олон янзын промыш-... шухала эдлэл хэрэгсэлнүү-...үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб бол-... урид дүүргэгдээ.

...ол хэрэгсэлнүүд, гутал, ме-...өөр буйлуулагдаһан продук-...рмалай тоһон, загаһаар бэл-...һэн эдеэнэй зүйлнүүд, соёлой, ...удалай, гэр зуурын хэрэгсэлэй, ...й хэрэглэмжын бусад эд товар ...рилэн гаргаха түсэб үлүүлэн ...лэнхэй.

...өө ажахын продукци нилээд ... ороохо тариан ехээр ургуу-...дадаг болоо, хлопогой баян ур-...уряажа абтаа, мяха, һү, үндэ-... нооһо абалгын хэмжээн дээ-...

...лэдбэриин шэнэ предприяти-...радай ажахын бүхы һалбари-...ар ашаглалгада оруулагдаа. ...ын түхэлэй транспортаар ашаа ... түсэб, эд товарай эрьесын ... үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. ...териальна үйлэдбэриин һалба-...дахи ажалай бүтээсэ нёдондо-...һоо бүри түргэнөөр дээшэлээ. ...энэй үндэһөөр национальна ... ниитэ нэмэлтын 85 про-...нь туйлагдаа.

...оргэшэ жэлэй арадай ажахын ...лэ иимэ тоонуудаар тодорхой-... гэбэл: хэрэглэмжэ ба нөө-...э ашаглагдаһан национальна ... 1969 онойхитой жэшэбэл, ...5 процент болоо; промышлен-...ин үйлэдбэрилһэн эдлэл хэрэг-...үүд—108,3 процент, тэрэ тоо-... бүлэгэйхи—108,2 процент, ... бүлэгэйхи—108,5 процент, хү-...ажахын продукци—108,7 про-..., гол фонднуудые ашаглалгада ...лга—111 процент; капиталь-...үдэлмэридэ мүнгэ һомололго — ... процент; бүхы түхэлэй тран-...ар ашаа зөөлтэ—106,9 про-цент, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоо—102,5 процент, ажалай бүтээсэ: промышленностьда—107 процент, колхозууд ба совхозуудта —111 процент, барилга дээрэ—106,3 процент, түмэр замай транспортда—104,2 процент.

Арадай ажахын ашаг олзо (сасуудхамал сэнгүүдээр) —116 процент; арадай ажахыдахи салин хүлһэнэй фонд—107 процент, ниитын хэрэглэлэй фонднууд—107,3 процент, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай абадаг мүнгэн түлөөһэнэй дундуур хэмжээн—104 процент, колхознигуудай ажалай түлөөһэн—106,8 процент, ажалшадай бодото олзо доходые хүн бүхэндэ абажа үзэбэл—105,2 процент, розничнэ худалдаа наймаанай эрьесэ—107,4 процент, ажаһуудалай талаар хүн зондо үзүүлэгдэдэг туһаламжа—114 процент; гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ—111 процент; байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулалга — 101,5 процент;

Һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй эмхи зургаануудтахи үхибүүдэй тоо—102,5 процент; һургуулинуудта, бүхэли үдэртөө байжа һурадаг группануудта һурагшадай тоо—114 процент; дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй тоо—100,7 процент, тусхай дунда һургуулинуудай һурагшадай тоо—102 процент, дээдэ һургуулинуудта һурагшадые абалга—101,8 процент; тусхай дунда һургуулинуудта һурагшадые абалга—102 процент, больницануудтахи оронуудай тоо—104 процент болоо.

1970 он түсэбтэ наймадахи табан жэлэй түгэсхэлэй жэл байгаа. Даб дээрэхи дүнгүүдһээ харахада, табан жэлэй түсэбэй социально-экономическа гол дүнгүүдэй талаар КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд амжалтатайгаар дүүргэгдээд байна.

Национальна доходой ургалтын, промышленна үйлэдбэрилгын ниитэ хүгжэлтын, бүхы түхэлэй транспортын ашаа тээлгын талаар даабаринууд дүүргэгдээ. Ажалшадай бодото олзо доходой, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэнэй, колхознигуудай ажалай түлөөһэнэй, розничнэ худалдаа наймаанай эрьесынь ургалтын талаар табан жэлэй түсэбэй даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэнхэй.

Промышленностиин зарим һалбаринуудта үйлэдбэриин предприятинуудые ашаглалгада оруулха, зарим түхэлэй продукци бүтээн гаргаха талаар табан жэлэй түсэбэй даабаринууд дутуугаар дүүргэгдэһэн байна.

Промышленна продукци худалдаха, шухала зүйлэй олонхи эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 6,3 процентээр нэмэхэ гэжэ хараалагдаһан аад, үнэндөө 8,3 процент болоо. Түсэбһөө гадуур 7 миллиард үлүүтэй түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэһэн, худалдагдаһан байна. 1969 онтой жэшэбэл, промышленностиин шухала шухала һалбаринуудай продукци бүтээн гаргалгань иимээр нэмээ: электрын элшэ хүсэн—8 процентээр, түлишын промышленность—7 процентээр, хара ба үнгэтэ металлурги—6 процентээр, химическэ ба нефтехимическэ—12 процентээр, машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга—11 процентээр, ой модоной, модо болбосоруулгын ба целлюлозо-саарһанай промышленность—7 процентээр, барилгын материалнуудай промышленность—9 процентээр, хүнгэн промышленность—7 процентээр, соёлой ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэлэй эд товар бүтээн гаргалга—13 процентээр.

Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда ороһон предприятинууд бүхы продукциин 95 процентые бүтээһэн, промышленностиин ашаг олзын 95 процентые оруулһан байна.

Жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэбые ниитэсоюзна, союзно-республиканска промышленна министерствэнүүд, бүхы союзна республиканууд дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Шухала түхэлэй продукцинуудые үйлэдбэрилгэ бүхы орон дотор иимэ тоонуудаар тодорхойлогдоно: 1970 ондо электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ—740 миллиард киловатт-час, нефть—353 миллион тонно, газ — 200 миллиард кубометр, нүүрһэн — 624 миллион тонно, шэрэм—85,9 миллион тонно, булад—116 миллион тонно, прокат—92,4 миллион тонно, булад сорго—1917 миллион метр (12,4 миллион тонно), түмэрэй руда — 196 миллион тонно, минеральна үтэгжүүлгэ—(условно единицээр)—55,4 миллион тонно, ургаса хамгаалха химическэ зүйлнүүд (условно единицээр) — 292 мянган тонно, пластмасса ба хэмэл дабирхай—1672 мянган тонно, химическэ утаһан—623 мянган тонно болоо.

1970 ондо иимэ юумэнүүд бүтээн гаргагдаа: 16,2 миллион киловатт ниитэ хүсэтэй турбинанууд, 10,6 миллион киловатт хүсэтэй турбинануудай генераторнууд, 36,3 миллион киловатт переменнэ тогой электродвигательнүүд, металл зүһэхэ 976 миллион түхэригэй стано-

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТҮРҮҮШЫН КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭГДЭБЭ

Ойн баярай 1970 ондо Зэдын аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Дээдэ-Үшөөтэйн һаалишад эдэбхитэйгээр оролсоһон юм. Дүй дүршэл баянтай, ажалша шударгы түрүүшүүл Дулмажаб Балданова, Долгор Иванова, Цырен-Ханда Галсанова, Дымбрыл Балданова гэгшэд шалгаржа, бэшэ нүхэдтөө жэшээ харуулаа.

Үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада эндэхи һаалишад амжалтаяа арьбадхажа, зунай һаалиин һаранудта аймаг дотор дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаража шадаа һэн. Энээнэй ашаар Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз аймаг дотороо түрүүлэн һү һааха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэгээд, 1970 ондо гүрэндэ 7000 центнер һү худалдаха түсэбэй орондо 11.823 центнер худалдажа, даабаряа 168 процент дүүргэһэн байна.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ эндэхи һаалишадай «он жэл үнгэрхэ бүри оншо нэмэжэ» байһаниинь аймаг соогоо эрхимлэжэ гараһан һаалишан Дулмажаб Самбуевна Балдановагай туйлалтанууд дээрэһээ харагдана. 1966 ондо Дулмажаб Самбуевна үнеэдһээ 44,897 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 2383 килограмм һү һааһан байгаа һаа, хойшонхи жэлнүүдтэ хошоод зуун килограммаар нэмээгээ. Тиигэжэ нёдондо үнеэн бүриһөө 2968 килограмм гэхэ гү, али хамта 50462 килограмм һү һааһан байна. Жэлдээ үнеэн бүриһөө 1700—1800 килограмм һү һааха түсэбтэй байһан аад, табан жэл соо тэрэ дунда зэргээр 2556 килограмм һү һаажа байгаа.

Шэнэ, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ Дээдэ-Үшөөтэйн һаалишад өөһэд хоорондохи мүрысөөгөө дэлгэрүүлжэ, шэнэ уялгануудые абажа байнхай. «Гурба мянганай дабаанда» шахажа ерэһэн һаалишад Дулмажаб Балданова КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ мүнөө жэл үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һааха социалис уялга абаба. Жэлдэ үнеэн бүриһөө 2200 килограммһаа дээшэ һү һаахын түлөө аймаг дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ колхозой олон һаалишад оролсоо.

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ 11.000 центнер һү гүрэндөө худалдаха түсэбтэй. КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ 14000 центнер худалдаха социалис уялга абаба. Нэгэдэхи кварталда 3.000 центнер гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 1000 центнер һү гүрэндөө худалдахын түлөө малшад шармайн оролдожо байна.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой суута адуушан, коммунис ажалай ударник Дагба Дашадоржиев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Баялигай эзэд

Репортаж

— Евсюковой хониной байра эндэл даа,—гэжэ хашаагай газаа байһан эхэнэр уйтахан хаалга тээшэ заажа, энээгээр орохо гэжэ ойлгуулба. Хашаагай дунда үргэн талмай. Хойто, урда хажуугаарнь гонзойлгожо бариһан хонидой ута далнууд. Баруун тээнь тэдэ далнуудта туласа түхеэрэгдэһэн дотороо олон таһалгануудтай хорёо. Эндэ хонид сэл ногоон үбһэ эдижэ байна. Зүүн талынь хорёо соо арба гаран томо һүринүүд сомоотой. Хайшаашье орохоёо ойлгожо ядан тээлмэрдэжэ байтарни урда талын далай нариихан хаалга нээгдэжэ нэгэ эхэнэр гаража:

— Хонишод эндэ байна, ороггты,—гэбэ.

Ороходом урдуураа олон сонхотой, һаргама һаруул, уни бутарма дулаахан, уужам сэлюун байшан шэнги. Армаг хаамагуудайнь олон таһалганууд соо дүүрэн хурьгад. Маарaлдaнaшьегүй. Садхалан хаш даа. Харин гүйлдэжэ, собхоролдожо байгаад наадана. Армаг хорёогойнь наада тээгүүрхи багаханууд таһалта соо һаяхан түрэһэн хонидые хурьгатайнь суг хааһан байна. Эдэ бүгэдые маша һонирхожо байтарни, зүүн талын бүтүү таһалгын үүдэн нээгдэжэ, тэндэһээ нагшуурга дээрэ шэбхэ үргэһэн хоёр хүдэр хүн газаашаа гараба. Тэндэ таһалга соо һаруул, урин дулаан. Баһал хурьгад, хашаа хаамаг, томо жэжэ таһалгатай. Эндэ үшөө дүрбэн хүн малайнгаа шэбхэ нойтые сэбэрлэжэ, шэнэ хохир дэбдижэ, сүлөөгүйхэн ажалланад.

Амар мэндээ андалдан, танилсажа хөөрэлдэбэбди. Хонишодой бригадир Иннокентий Михайлович Евсюков, залуубтар, үндэр сагаан шарайтай, хүдэр хүн. Бригадынгаа ажал хүдэлмэри тухай үсөөхэн үгөөр хэлэжэ танилсуулба. Хони, хурьгадайнгаа байрануудые харуулжа үгөө.

— Арбан хоёрдохи жэлээ хонин ажал дээрэ хүдэлжэ байнаб,—гэжэ Иннокентий Михайлович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Дандаал эхэ хонидые харууһалжа байгаабди. Бригадамнай зургаан хүнһөө бүридэдэг. Ажаллаһан энэ үе соогоо хододоол 800-гаад толгой хонидтой байгаабди. Жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө зуугаад хурьган түлжүүлэгдээ. Тиигэжэл ниитынгээ ажахыда энээхэн арбан хоёр жэл соо лэб лэ арба мянган хонин үсхэбэрилэгдэбэ гээшэ ха.

Арба мянган хонин. Мяхан, нооһон. Али зэргэ ехэ ашаг гүрэндэ оруулагдааб. Хэды ехэ баялиг бэ. Иннокентий Михайловичай, тэрээнтэй хамта хүдэлдэг хонишодой гансахан лэ үнгэрэгшэ жэлэй ажалайнь зарим дүнгые абаад харая. 800 хонинһоо толгой бүриин 3,6 килограмм нооһо хайшалаа. 850 хурьгадые түлжүүлжэ, тус бүридэнь 21 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааһан байна. Бага бэшэл даа. Теэд эдэ дүнгүүд гансахан нёдондо жэлдэ бэшэ, харин тэрэнэй урда тээхи арбан жэл удаагуур баһал иимэ байгаа бшуу.

Ажал хүдэлмэри тухайгаа нүхэр Евсюковой хөөрэжэ байхыень шагнахада, ажалайнгаа саашанхи тоосоое, ерээдүйн байдалаа хуу бодожо, гаргаһан дүнгүүдыень багсаажа тоолоһон байна. Хонин ажал эрхилхэ талаар тэрэнэй баян дүршэлтэй байһан элирнэ. Нэн түрүүндэ экономист мэргэжэлтэй хүн шэнгеэр, ажахын хүтэлбэрилэгшэдһөө дутуу бэшээр хөөрэжэ байха юм. «Ямар һургуули түгэсхөө һэмта» гэжэ асуухадам, «Юун байхань даа. Мэдэхэ эрдэмни эдэл гүбэ» гэжэ хони, хурьгад тээшээ хаража энеэбхилбэ. «Нэгэдэхи классай хонишон гэһэн эрдэмэй зиндаатай хүм» гэжэ омогтойгоор нэмэнэ. Теэд энэ зэргэмнай хонишодой дээдэ шатын мэргэжэлтэй үнэмшэлгэ ха юм.

Малайнгаа хашаа хорёо, дал байрыень ямар зохидоор түхеэрүүлээ гээшэб. Үбһэ тэжээл, уһа үндыень эртээнһээ лаб хүрэхөөр бэлдэжэ абаа. Эдэ бүгэдэнь мүнөөдэрэй, нэгэ хоёр һарын бэшэ, харин бүхэли жэлэй бодолтойгоор уридшалан бэлдэгдэнхэй. Бригададаа 100 шахуу гектар сабшалантай. Тэрэнээ һайнаар харууһалан, үбһэ ногоо элбэгээр ургуулна. Өөһэдөө хуряажа, соможо абадаг байна.

— Нёдондо жэл өөһэдынгөө участогай сабшалан дээрэһээ гектар бүриин 16 центнер ногоо ургуулжа, бүхы дээрээ 1500 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абаа һэмди,—гэжэ бригадир мэдүүлнэ.—Хони хурьгадтамнай хүрэхэ даа. Баһа холимол тэжээл үгэнэбди даа. Эдэ хурьгад үйрүүлһэн тариа эдинэ,—гээд хурьгадай хашаа соо табяатай хобтонууд тээшэ заана. Хурьгад хобто соо адхаатай тариан уйрхэйе үрдилдэн эдинэ, тархи толгойгоо һэгсэрэн, турьянад.

— Үшөө үбһэ тэжээлдэ ороодүй нарай хурьгадые, эхынгээ һүндэ сададаггүй байбалнь һү угжажа, нэмэлтэ хоол үгэдэгбди,—гэнэ.

Эндэ ажаллажа байһан хонишод Ц. Хайдапова, Д. Буянов, М. Цыбикова, Н. Цыденбазаров, Д. Санжимитыпова, ахалагша хонишон И. Евсюков—эдэнэр бултадаал ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлахын түлөө зориг ехэтэйгээр хүдэлнэд. Имэл хадаа аймагайнтаа хонишодой мүрысөөндэ илажа, үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр Загарайн аймагай хонишодой бригадын эрхим коллектив гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, КПСС-эй райкомой, аймагүйсэдкомой дипломоор шагнагдаһан байна.

Түрүү энэ коллектив 1971 ондо улам һайнаар хүдэлхэ гэһэн уялгануудые абанхай. Зуун эхэ хонин бүриһөө 102-һоо доошо бэшэ хурьгадые абаха. Тэдэнэйнгээ толгой бүрииень 22 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр түлжүүлэн тушааха. Хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооһо хайшалхабди гэжэ социалис уялга дотороо бэшэһэн байна. Мүнөө зургаан зуу гаран хурьгадые абанхай. Тэдэнь гарза хоролтогүй, өөдэргэн тарганаар түлжүүлэгдэнэ.

— Хонидойнгоо түл эрхим һайнаар абажа, нэгэшье толгойн гарза гайгүйгөөр түлжүүлхэ гээшэ манай эгээл түрүүшын ээлжээнэй шухала зорилго болоно. Хониднай хүсэ шадалаар һайн. Тэжээл бии. Эрхимээр ажаллахал ёһотойбди. Аша үрэ ехэтэй ажалнай КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ бариха бидэнэй бэлэг болохо,—гэжэ хонишод мэдүүлнэ.

Эдэнэрэй үгын этигэлтэй байһанда найдахаар даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон М. Цыбикова хурьгадаа угжаар эдеэллэжэ байна.

Д. ЦЫБЕНОВ, манай корр.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ПРОКУРАТУРЫН ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ГАБЬЯАТА ЮРИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Социалис хуули ёһо бэхижүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө РСФСР-эй габьяата юрист гэһэн нэрэ зэргэ иимэ хүнүүдтэ олгохо:

1. Балуров Иван Михайловичта —Буряадай АССР-эй прокуророй ахалагша туһалагша.

2. Помигалов Иван Ивановичта —Буряадай АССР-эй прокуророй ...дэхи орлогшо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1971 оной февралиин 3.

ТҮЛ ҺАЙНААР АБТАНА

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой Доодо Хоройн отарын хонишод одоол унаһан малгайгаа абаха забдагүй ажаллажа байнхай. Тэрэ отарын 414 хонинһоо мүнөө 300-гаад хурьган абтаад байна. Эндэ гэр бүлөөрөө хүдэлдэг ахалагша хонишон Хайдаб Жамбалов, тэрэнэй нүхэр Рэгзэма Жамбалова, хурьгашан Мэдэгма Базарова гэгшэдэй анхарал оролдолгын ашаар түл гарзагүй, яһала һайнаар абтана.

Ажалша бэрхэ энэ коллектив съездын нээгдэхэ үдэр болотор түл абалгаяа гарзагүйгөөр дүүргэжэ, түрэл партиингаа ехэ хуралые нэрэтэй солотойгоор угтахые оролдонхой.

Р. МУНКУЕВ.

ҮБЭЛЭЙ БЭЛЭГ

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, түрэл партиингаа ээлжээтэ XXIV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн Бэшүүрэй хонишодой үүсхэлые Яруунын аймагай хонишод халуунаар дэмжэжэ, бүхы оролдолго шадабаряа элсүүлэн ажаллажа байнхай. Мүнөө аймагай хонидой отарануудта түл абалга түлэг дундаа ябажа байна. Жэшээнь, Нарһатын совхозой ахалагша хонишон Цырен Болотович Цыбиковэй отарада 596 эхэ хонинһоо 450 гаран хурьган, Яруунын совхозой ахалагша хонишон Очир Мункуевич Бадмадоржиевай отарада 570 хонинһоо 500-гаад хурьган абтаад байна.

«Дружба» колхозой түрүү хонишодой нэгэн Сымжид Цыбиковна Ринчиндоржиева мүнөө жэл хонин бүриһөө 3,2 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа, 100 эхэ хонин бүриһөө 106 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абаад, хүршэ «Коммунизм» колхозой хонишон Цыдендамба Цыбикович Доржиевые социалис мүрысөөндэ уриһан юм. Нүхэр Доржиев энэ уряалыень тогтоон абаа. Мүнөө тэрэнэй отарада 570 хонинһоо 470 гаран хурьган абтаад байна.

Аймагай колхоз, совхозуудта абтаха ёһотой хурьгадай 75 процентнь абтанхай.

КПСС-эй XXIV съездын нээгдэхэ үдэр болотор манай хонишод эртын түл абалгые дүүргэхээр хараална.

Э. ЦЫБИКОВ.

СОВЕТ-СИРИИН ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

Премьер-министр ба оборонын министр, Араб социалис дэбжэлтын партиин (ПАСВ) регинальна саг зуурын хүтэлбэрилхы зургаанай гэшүүн армиин генерал Хафез Асад түрүүтэй Сириин Араб Республикын партийно-правительственна делегаци КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын уряалаар албан хэрэгээр СССР ерэжэ, февралиин 1-һээ 3 хүрэтэр байба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь Л. И. Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай ба САР-ай партийно-правительственна делегациин хоорондо хөөрэлдөөнүүд болобо.

Хани ёһоор, сэхэ руунь хэгдэһэн хөөрэлдөөнэй үедэ СССР болон САР-ай хоорондохи харилсаанай, уласхоорондын мүнөөнэй байдалай хоёр талые һонирхуулагша асуудалнууд зүбшэн хэлэлсэгдэбэ гэжэ Совет-Сириин хамтын коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзай, Сириин Араб Республикын хоорондохи хани барисаата харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһыень сэдьхэлээ ханангяар хоёр тала тэмдэглэбэ. Тэгшэ эрхын, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, бэеэ даанхай, өөрын эрхэтэ байдалнуудаа хүндэлхэ гэһэн гуримаар тэрэ харилсаанаинь хүгжэжэ байдаг юм. Политическэ, экономическа, соёлой болон бусадшье талаар улам бэхижэжэ, үргэдэжэ байгаа үрэ ехэтэ харилсаа холбоон хоёр ороной арад зондо аша туһатай гэжэ батаар этигэжэ байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

Совет-Сириин экономическа болон техническэ харилсаа холбооной амжалтатай ябасые хоёр тала сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ. Экономическа болон техническэ харилсаа холбоо дам саашадань үргэдхэхэ тухай 1969 оной июлиин 10-най Совет-Сириин хэлсээнэй үндэһөөр нефтиин промышленностиин, энергетикын, түмэр замай барилга ба электрификациин талаар СССР ба Сириин хоорондохи харилсан ажаллалгые саашаданьшье хүгжөөхые ехээр хүсэжэ байһанаа хоёр тала баталан мэдүүлбэ.

Сириин экономикые хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ, национальна кадрнуудые һургаан бэлэдхэлгэдэ үнэн сэхэ ехэ туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан Советскэ Союзда Сириин талаһаа элирхэйлэн мэдүүлэгдэбэ.

Сириин Араб Республикада хэгдэжэ байгаа һайн хубилалтын хойноһоо совет арад ехэ һайшаалтайгаар адаглан хаража, шэнэ байдал байгуулхадаа тэрэ республикын туйлаһан амжалтануудтань үнэн зүрхэнһөө баясажа байдаг юм гэжэ коммюнике дотор саашань хэлэгдэнэ. Орон соогоо социально-экономическа һайн хубилалта хэлгээ, империализмда эсэргүү хараа шэглэлээ гадаадынгаа политикада үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэй империализмда хатуу харюу амжалтатайгаар үгэхын тулада араб оронуудай нэгэдэлэй түлөө тэмсэхэ хүсэлтэй байһан тухай Араб социалис дэбжэлтын партиин регинальна саг зуурын хүтэлбэриин 1970 оной ноябриин 16-най мэдүүлгые Советскэ Союз һайшаалтайгаар угтаһан байна. Советскэ Союзтай, социалис бусадшье оронуудтай хани барисаата харилсаагаа саашаданьшье хүгжөөхэ, араб гүрэнүүдтэй ажал ябуулгаяа хамжажа ябуулха, тэдэнэртэй һаналаа нэгэдэхэ гэжэ Сириин хүтэлбэрилэгшэдэй оролдожо байһыень совет тала һайшаажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин, Араб социалис дэбжэлтын партиин хоорондо тогтоһон хани ёһоной барисаанай шухала удха шанарые хоёр тала тэмдэглээд, тэрэ харилсаа холбоогоо саашаданьшье хүгжөөхэ гэжэ хүсэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Сиридэ, араб бусадшье оронуудта эсэргүү Израилиин ээрхэг түримхэй дайнай уршагаар Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон байдалда тусгаар анхарал хандуулагдаа гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Араб газар дайдые эзэмдэлгээ үргэлжэлүүлхэ гэһэн Израилиин хорото политикын эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай байһыень хоёр тала тэмдэглэбэ. Империализмын, колониализмын дэмжэлгэ үзүүлээгүй һаань, ээрхэг түримхэй политикаяа Израиль үргэлжэлүүлжэ шадахагүй байгаа гээд тэдэнэр тэмдэглэбэ. Империализмын, колониализмын хүсэнүүдые Америкын Холбоото Штадууд ударидажа байдаг юм. ООН-ой Уставые, тэрэшэлэн уласхоорондын эрхын бүгэдэндэ мэдээжэ нормонуудые бүдүүлигээр эбдэһэн Израилиин тэрэ политикань бүхы дэлхэйн зоной һанал бодолые баһамжалһан ябадал болоно, бүгэдэ ниитын эб найрамдалда сэхэ аюул тохёолдуулна.

1967 ондо эзэмдэһэн араб газар дайдаһаа Израилиин сэрэгүүдые түргэнөөр, бултыень гаргаха, араб оронуудай арадуудай, тэрэ тоодо Палестинын араб зоной хуулита эрхые, аша туһые хамгаалха, хангаха гэжэ оролдохо шухала гээд хоёр тала тоолоно.

Израилиин ээрхэг түримхэй дайнай хойшолонгуудые усадхахын түлөө араб оронуудта бүхы талын туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ талаар Советскэ Союзай баримталдаг эрид сэхэ хараа бодолдонь үндэр сэгнэлтэ Сириин делегаци үгэбэ.

Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй Берлиндэ болоһон зүблөөнэй Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай 1970 оной декабриин 2-то гаргаһан мэдүүлгэнь Израилиин ээрхэг түримхэй дайнда, уласхоорондын империализмын хүсэнүүдтэ эсэргүү, эзэмдэгдэһэн араб газар дайдые сүлөөлхын түлөө тэдэнэй үнэн зүйтэй тэмсэлдэнь араб гүрэнүүдтэ ехэ дэмжэлгэ болоно үгэбэ гээд хоёр тала тоолоно.

Вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэнги байһанаа хоёр тала тангаритлан тэмдэглэбэ.

Зүүн-Урда Азиин арадуудай хэрэгтэ американ хамааралсалгын, Камбоджо ба Лаосто эсэргүү США-гай дайнай үргэлжэлжэ байһанай уршагаар тэрэ районд тохёолдоһон байдалда һанаагаа ехээр зобожо байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээд, Индохитадай арадуудай бэеэ даанхай, өөрын эрхэтэ байдалтай, территориальна талаараа бүхэли бүтэн, ойроо хүртэшэгүй байдалтай байха эрхыень хоёр тала шууд дэмжэбэ.

Европодохи эб найрамдалые, аюулгүй байдалые бэхижүүлгын, тэрэнэй тулада бүхэ Европын зүблөө зарлалгын ехэ удха шанарые хоёр тала тэмдэглэбэ. Тэрэшэлэн Германиин Демократическа Республикын хуулита эрхэ сүлөөе хүсэдөөр хүндэлхэ гэжэ тэмдэглэгдэбэ. СССР-эй ба ФРГ-гэй, ПНР-эй ба ФРГ-гэй хоорондо договорнуудай баталагдаһан ушарые Сириин тала һайшаажа байһанаа энээнтэй дашарамдуулан мэдүүлбэ. Тэдэ договорнууд Европодохи байдалые бүхыдэнь һайжаруулгада туһалаа, эб найрамдалай аша туһада харюусана.

Эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангалгын асуудалнуудые зүбшэн хэлэсэхэдээ, буу зэбсэг бүгэдөөрөө хүсэдөөр хуряалгада, тэрэ тоодо уласхоорондын шанга хиналта доро ядерна зэбсэг хуряалгада зорюулагдаһан бодото хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ.

Сириин Араб Республикын партийно-правительственна делегациин Советскэ Союзда ерэһэн ушар хоёр ороной, хоёр арадай хоорондохи улам бэхижэжэ байгаа харилсаа холбооё дам саашадань хүгжөөхэ, үргэдхэхэ зам дээрэхи, Дүтын Зүүн зүгтэ, бүхы дэлхэй дээрэ үнэн зүйтэй эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ шухала алхам болохо гээд хоёр тала тэмдэглэнэ гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ. (ТАСС).

ЗЭДЫН АЙМАГАЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

А. ПОТЕПАЛОВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй богоһо алхагдаба. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXIV съезд зарлагдахань.

Энэ съезд дээрэ **1966—1970** онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй XXIII съездын батлан абаһан Директивэнүүдэй дүүргэлтын дүн сосологдожо, коммунизмын замаар манай ороной саашадаа дабшаха хараа түсэбүүдэй тодорхойлогдохо байһаниинь элитэ.

Түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха хүсэл эрмэлзэлгэдэ хүн зон булта абтанхай. **Совет хүнүүд бүгэдэ арадай социалис мүрысөө улам ехээр дэлгэрүүлэн, түрэл партиингаа съездые угтаха байһандань, съездын шиидхэбэриие амжалтатайгаар дүүргэхын тула хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ, дүй дүршэлөө бүхыдэнь зорюулха байһандань батаар этигэнэбди**—гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев шэнэ жэлээр бүхы совет арадтаа хандаһан хандалга соогоо хэлэһэн байна.

Партиин съездэдэ бэлдэхэ зуураа, совет хүн бүхэн, тэрэ тоодо манай Зэдын аймагай ажалшад, коммунистнууд КПСС-эй XXIII съездын һүүлээр үнгэрһэн үедэ—түсэбтэ наймадахи табан жэлэй туршада хэһэн бүтээһэнээ сосолон хёрхоор харана, шэнэ табан жэлдэ шиидхэхэ зорилгонуудаа элишэлэн тодорхойлно.

I. ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД

Түүхын хугасаада табан жэл гээшэмнай богонихон болзор ааб даа. Гэбэшье социализм байгуулаад, коммунизмын замаар ябажа байһан обществодо энэ хугасаада—табан жэлэй туршада тон ехэ юумэ хэжэ, бүтээжэ болохо байна. Энээниис манай аймагай жэшээ дээрэһээ элитээр хаража болоно.

Зэдын аймаг республика доторoo хүгжэнги хүдөө ажахытай районуудай тоодо оролсодог. Урдань хэдэн үе сагта ойроо хүргэгдөөгүй байһан Зэдэ, Борьёогой тала дайдаар мүнөө трактор, машинануудай хүнхинөөн, хони, хурьгадай маарaлдаан замхадаггүй.

Аймагай колхоз, совхозуудай ажахын гол һалбаринь мал ажал, нэн түрүүндэ хонин ажахы болодог юм. Үнгэрһэн түсэбтэ наймадахи табан жэлдэ колхоз, совхозуудай олоһон бүхы олзо доходой 87,5 процентнь мал ажалһаа абтаа гээ бол, энэ һалбариин аймагай экономикодо хэды ехэ һуури эзэлдэгынь бүришье эли болоно үгэнэ.

Теэд мал ажалнай олон һалбаритай ха юм. Зэдэ нютаг хони үсхэбэрилгээрээ үни холоһоо суурхадаг. Мүнөөшье хонин ажал аймагаймнай мал ажалай гол һалбари байһаар, саашадаашье байха. Хони үсхэбэрилгэ хадаа нютагаймнай байгаалиин эрхэ байдалда таарана, нютагай ажалша зоной ажалай дүй дүршэлдэ түшэглэн хүгжэнэ.

Тиимэһээ түсэбтэ наймадахи табан жэлэй дүнгүүд тухай хөөрөөгөө хонишодой ажалай дүнгүүдээр эхилхэдэ таарамжатай гэжэ һанагдана.

II. ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛГЭ

1966 оной январиин 1-нэй байдалаар аймагай ажахынуудта 270260 хонин, тэрэ тоодо 147680 эхэ хонин байһан юм. Табан жэлэй һүүлшын жэлэй дүн хаража үзэхэдэ, хамта дээрээ 307500 хонитой, тэрэ тоодо 155000-аад эхэ хонидтой болоод байнабди.

Тиигэжэ табан жэлэй хугасаада бүхы хонидоймнай тоо 65200 толгойгоор, тэрэ тоодо эхэ хонидой тоо 17300-аад толгойгоор олошороо бшуу. Ондоогоор хэлэбэл, хүгжэнги хонин амжалтай хоёр томохон ажахын аймаг соомнай нэмэһэн тооной болоно. (Борьёогой совхоздо мүнөө 35-аад мянган хонин бии юм). Гадна аймагай колхоз, совхозуудта 1966 ондо 100 эхэ хонинһоо дунда зэргээр 64 хурьган абтажа түлжүүлэгдэһэн байбал, үнгэрһэн 1970 ондо 75 хурьган түлжүүлэгдээ юм.

Хониной нооһо, мяха гүрэндэ худалдалгын ургалта доро толилогдоһон диаграмма дээрэ харагдана.

Аймагай хонишод, малшадай ажалай дүн харахадаа, 1968-69 онуудта тохёолдоһон байгаалиин тон бэрхэшээлтэй байдал хараада абаха хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Ехэ ган гасуур боложо, үбһэ тэжээл багаар абтаһан, олохон мал гарзалһан байгаа бшуу.

Тиибэ ябабашье хонишодой оролдосото, үнэн сэхэ ажалай ашаар лэ хонин һүрэгэймнай тоо жэлһээ жэл бүридэ олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлжэ байна.

Хонишодой габьяата ажал харуулһан үшөө нэгэ жэшээ. 1968 ондо аймаг соомнай хонишодой 17 бригада гэхэ гү, али отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 100—100 гаран хурьга абажа түлжүүлһэн байбал, 1969 ондо—28, 1970 ондо 59 бригадануудта иимэ үрэ дүн туйлагдаһан байна. Хонишодой хамта 226 бригадануудай 103 бригадынь үнгэрһэн жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 90-һээ дээшэ хурьгадые түлжүүлжэ шадаһан байна.

Аймагай колхоз болон совхозуудаар жэлһээ жэл бүридэ жэгдэ һайнаар хүдэлжэ, эрхим һайн амжалта туйладаг хонишодой тоо олошорно. Тэдэнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд: «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой Гомбосурун Гончиковна Цыремпилова, Колхозн игуудай бүхэсоюзна III съездын делегат Сурун Жимбеевна Цыретарова, Николай Чойдорович Гомбоев, Ленинэй орденто Борьёогой совхозой ахалагша хонишод, партиин гэшүүд Г. Л. Рабдаев, Ж. А. Жигдоржиев, Б. Ж. Буянтуев, Т. Н. Чупышева болон олон нүхэд ябалсана.

Эдэ нүхэднай хэдэн жэлдэ удаа дараалан 100-һаа 100 гаран хурьгадые абажа түлжүүлдэгээрээ аймаг, республика соогоо суутай болонхой.

Зууһаа—зуу гэжэ хэлэхэдэ амархан. Теэд иимэ үрэ дүн туйлахань бэрхэтэйхэн хэрэг. Манай нэгэ отарада дунда зэргээр 650—750 эхэ хонин харууһалагдана. Тиимэ болохолоороо 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлһэн хонишод жэл бүри колхоз гү, али совхоздоо нэгэ шэнэ отара бэлэглэнэ гээшэ. Харин 130—140 хурьгадые абаһан Г-Ц. Цыремпилова, С. Цыретарова гэгшэдэй хурьгадһаа 1,5—2 отара бүридхэжэ болоно.

Хонин ажал эрхилхэ хэрэгтэ һүүлэй үедэ горитойхон хубилалтанууд боложо байна. Аймаггамнай научно-практическа конференци үнгэргэгдэжэ, энэ асуудалаар туһатай хөөрэлдөөн болоо бэлэй. Энэ зүблөөн дээрэ хонин һүрэгэй бүридэл хайшаа байбал һайн бэ, саашадаа үүлтэрынь һайжаруулхын тулада юу хэлтэйб гэхэ мэтэ тухай эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, хонишод дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэжэ, аймагай колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлхын тулада һанамжа дурадхалнуудаа оруулһан байгаа.

Эдэ һанамжа дурадхалнуудынь партиин райкомдо дүй дүршэлтэй хонишодой, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үшөө дахин харагдажа, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байна.

Энээнэй урда тээ юун болодог байгаа гээшэб? Үбэл түрэһэн хурьгадые намартаа түлгэ болоо гэжэ нэрлээд үрэжүүлдэг һэн. Иимэ нарай тооной мал үрэжөө юм гү, али үгымэдэхэнь бэрхэтэй. Түрэхэдөөшье түлүүр багахан хурьгадые гаргаха, гарзалханьшье олон байдаг бэлэй.

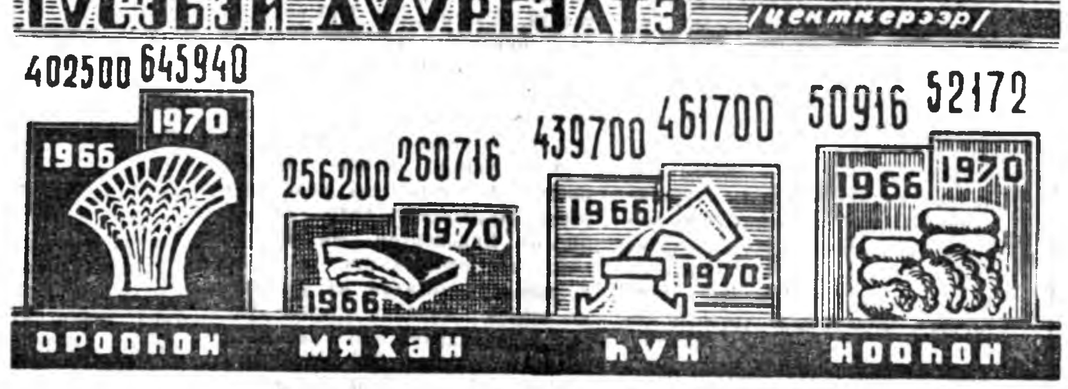
Харин мүнөө манай ажахынууд эмэ хурьгадаа зуһаг болоторнь үрэжүүлхэеэ болинхой. Бэеэ хүсэһэн хойнонь үрэжүүлхэдэ, хурьгадынь тобир томонууд, һубайрханьшье үсөөн болонхой.

Гадна хэдэхэн жэлэй саада тээ манай аймагай колхоз, совхозуудаар эрье хонид тон үсөөн болоһон юм. Ушарынь гэбэл, хонидойнгоо томо болоходол, мяханда тушаадаг байгаабди. Эдээнээ хэдэн жэлдэ барижа, нооһо абаха тухайгаа бодомжолдоггүй байгаа бшуубди. Энэ алдуугаа заһажа, мүнөө эрье хонидойнгоо тоое жэлһээ жэлдэ олон болгохые оролдонобди. Томо хонидһоо нооһоншье ехээр абтадаг байһаниинь мэдээжэ ха юм.

Хонин һүрэгэймнай бүридэл мүнөө ямараар хараалагданаб гэбэл, бүхы һүрэг соо эхэ хонидынь 40—45 процент, зуһаг хонид—8—10 процент байбал, таарамжатай гэжэ һанагдана. Бусадынь нооһо, мяха ехээр үгэхэ эрье хонид болохо юм. Наһатай боложо гү, али бусад шалтагаанаар голодоһондо гаргагдаһан эхэ хонидые зуһаг хонидоор жэл бүридэ һэлгэжэ байха болонобди.

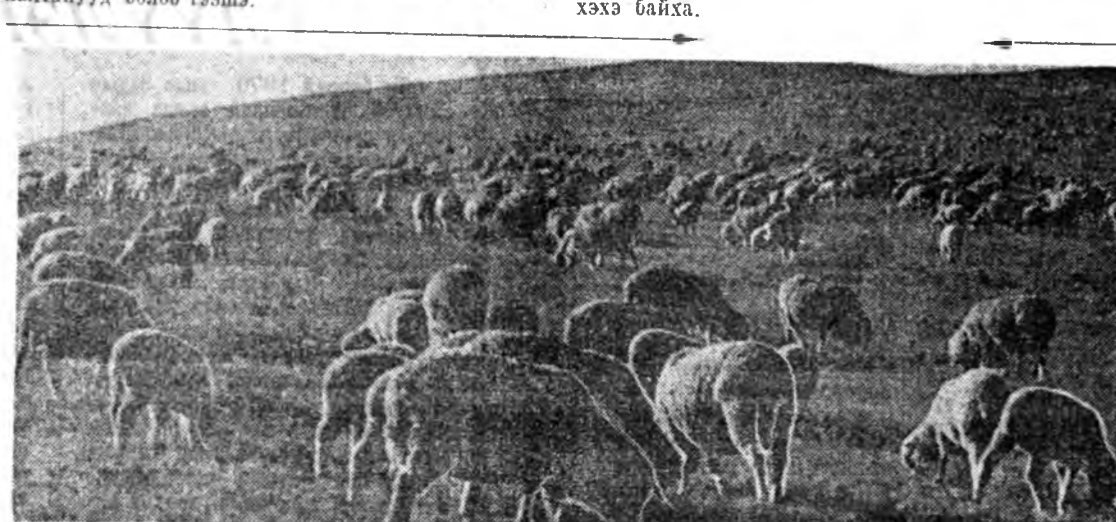
Иимэл даа, хонин ажал хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан амжалтанууд, тэндэ болоһон хубилалтанууд дээрэ тобшоор тогтожо хэлэхэдэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Инзагата тосхоной механизаторнуудай үйлсэ гудамжа.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

III. ТАРЯАН АЖАЛДА ТҮШЭГЛЭН

Түсэбтэ наймадахи табан жэлэй туршада аймагаймнай хүдөө ажахыда ехэ баясамаар хубилалтанууд болоо гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: баян талын шэмэг.

Таряан ажал хараад үзэе. Энэ һалбариин хүгжэлтэһөө, нэн түрүүндэ мал ажалай хүгжэлтэ дулдыдадаг ха юм. Бүдүүн болон шэмэтэ, концентрированнэ тэжээлээр лэ баян газарта малынь тобир тарган, ашаг шэмэ ехэтэй байдаг.

Энээниие хараадаа абажа, аймагай партийна организаци үнгэрһэн табан жэлэй туршада таряалан, сабшалангай талмай үргэдхэхэ, оpooһо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн оролдолго гаргаһан, зарим тэды амжалта туйлаһан байна. Ороoһото ургамалнуудай талмай 1965 онойхитой сасуулбал. 7865 гектараар ехэ болоо. 1961—1965 онуудта жэлдээ дунда зэргээр 428 мянган центнер ороoһо суглуулдаг байбал, 1966—1970 онуудта жэлдээ дунда зэргээр 540 мянган центнер ороoһо үйлэдбэрилэгдөө гэхэ гү, али 26 процентээр нэмэһэн байха юм. Тиихэдэ урдахи табан жэлнүүдтэ жэл бүридэ дунда зэргээр 97,9 мянган центнер ороoһо гүрэндэ худалдагдаһан байгаа һаа, түсэбтэ наймадахи табан жэлэй туршада жэл бүри 131 мянган центнер оpooһо таряан гүрэнэй амбаарта оруулагдаһан болоно. (1969 ондо ган гасуурай болоһон дээрэһээ нэгэшье центнер гүрэндэ худалдагдаагүй һэн). Гектар бүриин ургаса дунда жэшээгээр 70 килограммаар дээшэлээ.

Хамта дээрээ табан жэлэй туршада 645940 центнер ороoһон гүрэндэ худалдагдажа, түсэбтэ даабари 160 процент дүүргэгдэһэн болоно.

Зэдын голдо бэрхэ бэрхэ таряашад-механизаторнууд жэлһээ жэлдэ урган гарана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой Е. Н. Бутаков, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой бригадир, КПСС-эй XXIII съездын делегат В. П. Каленов, «Мир» колхозой түрүү механизаторнууд В. Л. Усов, А. Д. Очиров болон бусад жэл бүри баян ургаса абадагаараа аймаг, республика соогоо мэдээжэ болонхой.

Таряан ажалай культура дээшэлүүлһэнэй, ажалай эмхидхэл һайжаруулһанай, агротехникэ наринаар сахидаг болоһоной ашаар иимэ амжалтанууд туйлагдаа гээшэ. Гадна жэлһээ жэл бүридэ ажахынуудай материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижэнэ, гүрэнэй зүгһөө тэдээндэ ехэ туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Таряаланда, сабшаланда нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулагдана, агаарһаа прополко хэгдэдэг болоо, үрэһэнэй ажахы гуримшуулагдана.

Сабшалан, бэлшээри үргэдхэхэ, һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа табинабди. 1965 онһоо хойшо 1497 гектар газар шугы бургааһанһаа, 1405 гектар талмайда дэгнүүл сэбэрлэгдэжэ, ашаглагдажа эхилээ. Колхоз болон совхозуудта лугомелиоративна отрядууд хүдэлнэ. «Бурводстрой», «Росводремстрой» трестнүүдэй оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннонуудай хоёр участок аймагтамнай байгуулагдаад, таряалан, сабшалан уһалха, намаг газар хатааха хэрэгтэ ехэхэн туһа хүргэжэ эхилээ.

Гэхэтэй хамта аймагай ажахынуудта машина, техникэ үшөөл дуталдана гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Мүнөө үедэ нэгэ условно тракторта 291 гектар зөөлэн хахалалга хүртэнэ, ороoһоной комбайнаар 164 гектарай, силосэй комбайнаар 133 гектарай ургаса хуряагдана. Энээн дээрэһээ боложо, ургаса хуряалга унжагайрна, ехэ гээлтэ, хоролтодо ороно. Маанадай һанагшаар нэгэ тракторта 150—170 га, ороoһоной комбайнда—100—120, силосэй комбайнда—60 гектар хүртэдэг байбал, зохид һэн. Энээнэй тулада элдэб машина, техникэ, нэн түрүүндэ хүсэ ехэтэй тракторнуудые худалдажа абаха шухала.

Хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ мүнөө бүхы партиин, бүхы арадай хэрэг болонхой. Зэдын коммунистнууд, аймагай бүхы ажалшад шэнэ табан жэлдэ хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ талаар горитойхон алхам хэхэ байха.

IV. АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Үнгэрһэн жэлнүүдэй үедэ аймагай һуурин тосхонуудаар тон ехэ хубилалтанууд болоо, ажалшадай ажаһуудал, ажабайдал һайжараа. Хэлэһэнээ лаблахын тула мүн лэ хэдэн тоо, баримтануудые харуулха, дурдаха болонобди.

Дээдэ-Үшөөтэйдэ, Доодо-Үшөөтэйдэ, Гэгээтэдэ, Белоозерскдо, Инзагатада, Петропавловкада соёлой шэнэ байшангууд бодонхой. 3528 үхибүүдэй һуралсаха һургуулиин байшан, 520 үхибүүдэй байха интернадай байранууд, 690 үхибүүдэй байха сад-яслинууд, фельдшерскэ 5 пункт баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Гадна 32 наймаашадай хүдэлхэ магазинууд, аймагай түб тосхондо ажаһуудалай талаар эрилтэ хангаха комбинат, автоматическа телефонно 9 станци (890 номертой) бариганхай. Үйлэдбэриин барилгануудые эндэ тоолоногүйбди.

Хүдөө тосхонууд, илангаяа колхоз болон совхозуудай түб һуурин газарнууд хүгжэнги, болбосон түхэлтэй болонхой. «Коммунизм» колхоз Борьёогой совхоз хоёр хубиин гуримаар телевизионно ретранслятор барилсажа, эндэхи ажалшад Москва, Улаан-Үдэһөө телевизонно дамжуулгануудые хараха аргатай болоо.

Ажалшадай ажаһуудал, ажабайдалай һайжаржа байһан тухай жэлһээ жэл бүридэ эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй ехээр худалдагдадаг болоһониинь гэршэлжэ үгэнэ. Жэшээлхэдэ, 1965 ондо эд бараанай эрьесэ 9.422 мянган түхэриг болоһон байбал, наймадахи табан жэлэй һүүлшын жэлдэ 13,5 миллион түхэригтэ хүрэбэ. Мянган хүн дээрэ абажа үзэхэдэ, 1965 ондо 620 түхэригэй газетэ, журнал хүртэһэн байгаа. Харин үнгэрһэн жэлдэ 986 түхэригтэ болоо. Ажалшадай мүнгэн олзонь 1966 ондо 12.671 мянган түхэригһөө 1970 ондо 20 миллион түхэриг хүрэтэрөө ургаа юм.

Малшад, механизаторнуудай гэр байрада орожо харабалтнай, мүнөө сагай гоё һайхан мебель, гэр һуудалай хэрэгсэлнүүд (радиоприемник, телевизор, хубсаһа угаадаг машина гэхэ мэтэһээ эхилээд) байхал.

Электрын элшэ хүсэн ажахынуудай үйлэдбэридэ, ажалшадай ажаһуудалда үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Аймагай тала дайдаар мянга гаран километр утатай электропроводанууд татаганхай. Тингэжэ һуурин тосхонууднай, холын отара, гүүртэнүүднай республикын энергосистемэтэй холбогдожо дүүрээ. 4 томо подстанцинууд хүдэлнэ. Тэдэнэй нэгэниинь—7000 киловатт хүсэтэй Ториин подстанци шэнэ жэлэй урда тээхэнэ ашаглалгада үгтэһэн байна. Урдань эндэ баригдаһан Ториин ГЭС 360 киловатт хүсэтэй байһан юм. 1970 ондо аймагта хамта дээрээ 10 миллион гаран киловатт-час, тэрэ тоодо үйлэдбэриин хэрэгсэлдэ 4 миллион 153 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн гаргашалагдаа.

* * *

Түсэбтэ наймадахи табан жэлэй дүн харахадаа сэдьхэл зүрхэ баясана. Туйлаһан амжалтануудынай ажалша малшадай, механизаторнуудай, аймагай бүхы ажалшадай эдэбхи үүсхэлтэ ажалһаа эхитэй. КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжожо, табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсожо, аймагаймнай ажалшад бага бэшэ амжалтануудые туйлаа.

Ажалшадай эдэбхи үүсхэлые, тэдэнэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөе коммунистнууд, аймагай партийна организаци бүхыдөө хүтэлбэрилжэ, толгойлжо ябаа. 1440 гаран коммунистнууд Зэдэдэ хүдэлнэ. Аймагай ажахын гол һалбари болохо хүдөө ажахыда партиин 930 гаран гэшүүд ажаллана. Тэдэнэй 349-ниинь мал ажал дээрэ.

Ажал хүдэлмэридөө шалгардаг, үнэн сэхэ ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг олон коммунистнууд эндэ нэрлэгдэһэн байна. Бултыень нэрлэхын аргагүй.

Ажахынуудые абажа харабал, үнгэрһэн табан жэлэй туршада Ленинэй нэрэмжэтэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир», «Коммунизм» колхозууд, Борьёогой, Оёорой, «Октябрьский» совхозууд үйлэдбэреэ хүгжөөхэ талаар горитойхон алхам хэһэн байна. Ниитын малай тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь дээшэлээ, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр гүрэндэ худалдадаг болоо. Гансахан үнгэрһэн жэл абажа үзэбэл, эдэ ажахынууд гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэб даабаряа бүхы талаарнь үлүүлһэн байха юм.

Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй, тэрэниие саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ байһанай ашаар ажахын амжалтанууд туйлагдадаг гээшэ. Борьёогой, «Октябрьский», Оёорой совхозуудай, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир», «Коммунизм» колхозуудай партийна организа… ажалшадай дунда социалис мүрысөө эм… талаар һайн дүй дүршэлтэй болонхой. … рүүндэ тодорхой, дүүргэлтынь саг сагтан… гажа болохо уялгануудые абхуулхые орол… Тодо һонор уялга абабал, тэрээнээ дүүргэх… лөө тэмсэхэдэшье, хэжэ байһан ажалаа … тайгаа сасуулан шалгахадашье мүрыс… өөһэдтэнь амар байдаг.

Дурсагдаһан ажахынуудай партийна орга… цинууд тогтоогдоһон гуримай ёһоор хара… һан саг болзортонь мүрысөөнэй дүн сос… үйлэдбэриин зүблөөн, суглаан дээрэ т… Гадна хоорондоо мүрысэгшэд бэе бэедээ … жа, ажал хүдэлмэриень шалгадаг, дутуу д… нуудай байгаа һаа, элирүүлжэ, усадхах… шаань хэмжээнүүдые хамтааран абадаг заа… тай боложо байна.

Мүрысөөндэ илагшадые материальна, мо… на талаар урмашуулга үргэнөөр хэрэглэг… Илагшадта «Аймагай чемпион», «Эрхим һ… шан», «Эрхим хонишон» гэхэ мэтэ хүндэтэ … зэргэ олгогдоно, түрүүшүүлэй фото-зураг … обогтойнь «Хүндэлэлэй дэбтэртэ», «Хүндэ… самбарта» бэшэгдэжэ, тэдэнэртэ үнэтэ болон… расхаалта бэлэгүүд барюулагдана, нэмэлтэ т… ри үгтэнэ.

Имагтал партийна организацинуудай социа… мүрысөө үдэр бүри эмхидхэн хүтэлбэрилжэ … даг ажахынуудта ажал хэрэгынь урагшатай … на, аша үрэнь ехэ байна гэжэ хэлэхэ хэрэг…

Саашадаа манай партийна организаци… эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэреэ улам … нөөр ябуулха, социалис мүрысөөнэй түхэл… гыень, онол аргыень бүри һайжаруулха арга… ломжотой. Энээнэй үндэһэ һуури дээрэ а… шэнэ амжалта туйлагдаха бшуу.

КПСС-эй ээлжээтэ XXIV съезд ойртожо б… Эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанаһаа ажалай шэнэ … жалтанууд тухай мэдээсэлнүүд ороно. Съезд… нэгэдэхэ үдэр болотор гүрэндэ һү, мяха, … худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб сүм … гэжэ, даабариһаа үлүүлэн 1400 центнер … 400 центнер мяха худалдаха уялгаа зэды… бэелүүлжэ шадаха байна.

1971 ондо—КПСС-эй XXIV съездын зарлаг… жэлдэ, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ—З… дын ажалшад шэн габьяата ажалаараа шэнэ … жалтануудай бата бэхи эшэ үндэһэ табиха б…

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Г-С. Г. Цыремпилова.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон Б. М. Жамба…лов.

...ЖАЛАЙ АМЖАЛТЫН ЗАМААР

Арадай ажахые хүгжөөхэ 1970 оной гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд

(Үргэлжэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...кузнечно-прессэй 246 миллион ...гэй машинанууд, автомат ба ...гын техникын 3092 миллион ...гэй сэнтэй хэрэгсэлнүүд, ме...гида хэрэглэгдэхэ 314 тонно ...рэлгэ, нефтиин 126 мянган ...аппаратура, 463 миллион тү...гэй химическэ түхеэрэлгэнүүд ...нэй запчастьнууд, 916 мян...автомобиль, 459 мянган трактор, ...ажахын 2112 миллион түхэ...й машинанууд, таряа хуряаха ...мянган комбайн.

...Үнгэрэгшэ жэлдэ 289 миллион ...метр хэрэгсэлэй модон (колхо...ай бэлэдхэһые оруулалсангүй), ...миллион тонно саарһан, 95,2 ...тонно цемент, 83 миллион ...метр хабсаргамал түмэр-бетон, ...гын 43 миллиард хирпиисэ үй...рилэгдөө.

...миллион дүрбэлжэн метр ...хан бүд, 644 миллион дүрбэл...н метр ноһон бүд, 707 миллион ...лжэн метр улаһан бүд, 1146 ... дүрбэлжэн метр торгон, ...миллиард түхэригэй оёмол эд...хэрэгсэлнүүд, 676 миллион паар ...гутал үйлэдбэрилэн гаргагдаа. ...3 миллион тонно мяхан, 2,3 мил...тонно колбасагай зүйлнүүд, ...миллиард түхэригэй сэнтэй за...й продукци һүөөр буйлуулаг...19,5 миллион тонно продукци, ...2 миллион тонно элһэн саахар, ...миллион тонно ургамалай тоһон, ...миллион тонно кондитерска ...гүүд үйлэдбэрилэгдөө. 4,2 мил...час, 7,8 миллион радиоприём...ба радиолонууд, 6,7 миллион те...4,1 миллион холодильник, ...угааха 5,2 миллион ма...843 мянган мотоцикл ба мо...ллернууд, 4,4 миллион велоси...ба мотовелосипедүүд, 2,8 мил...түхэригэй мебель бүтээгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй жэшэбэл, ...рын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ— ...миллиард киловатт-часаар, ...—24 миллион тонноор, газ— ...миллиард кубометрээр, нүүрһэн ...16 миллион тонноор, шэрэм—4,3 ...тонноор, булад—5,6 мил...тонноор, хара металлай про...—4,9 миллион тонноор, булад ...рбүүд—98 миллион метрээр, тү...й руда—9,4 миллион тонноор, ...ральна үтэгжүүлгэ—9,5 мил...он тонноор нэмээ гэжэ мэдээсэл ...хэлэгдэнэ.

1969 онтой сасуулхада ноолһон, ...торгон бүд гаргалга 179 ...он дүрбэлжэн метрээр, арһан ...—40 миллион паараар нэмээ. Промышленностьда ажалай бүтээ...н ургалга урдахи жэлтэйнь сасуулбал, 7 процентээр ургаа. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар бүхы продукциин ургалтын 84 процентнь абтаһан байна. Промышленна предприятинуудай олзо доход 1969 онтой сасуулхада 15 процентээр ургаа. Олзо доход абаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Промышленностиин бүхы дээрээ жэлэй түсэбые дүүргээд байхадань, зарим предприятинууд үйлэдбэриингөө түсэбүүдые дүүргээгүй. Каустическа содо, сернэ кислота, нефтеаппаратура, химическэ түхеэрэлгэ, ээрэлгын станогууд, хэрэглэмжын модо, хабсаргагдамал түмэр-бетон зүйлнүүд, барилгын хирпиисэ, пумаажан, улаһан бүд, дотор хубсаһанай трикотаж, консервэ болон холодильнигуудые үйлэдбэрилэн гаргаха даалгабаринууд дутуу дүүргэгдээ. Тэрэшэлэн минеральна үтэгжүүлгэ, химическэ утаһа, ноолһон бүд гаргаха даалгабаринууд зарим тэды дүүргэгдээгүй байшоо.

Үнгэрһэн жэлэй туршада 3 мянга шахуу түхэлэй шэнэ машина, түхеэрэлгэ, аппарадууд, мянга шахуу шэнэ приборнууд ухаалан зохёогдоо. Технико-экономическа ба ашаглалгын һайн шэнжэ шанартай 1500 шахуу шэнэ эд хэрэгсэл гаргагдадаг болоо. Энээнтэй хамта хэдэн зуугаад хуушарһан эд хэрэгсэл үйлэдбэрилэгдэхэеэ болинхой.

3,4 миллион тооной ухаалан зохёолго ба урлан нарижуулгын дурадхалнууд арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдээ, тиигэжэ жэлэй туршада 3 миллиард шахуу түхэригэй алмалта хэгдээ.

Үнгэрһэн жэлэй туршада хүдөө ажахын ажалшад горитойхон амжалта туйлаа гээд ЦСУ-гай мэдээсэл дотор саашань хэлэгдэнэ. Хүдөө ажахые саашадань дэбжээхэ, колхоз болон совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1970 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд һайн нүлөө үзүүлээ.

Хүдөө ажахын продукциин юрэнхы хэмжээн 85,8 миллиард түхэриг боложо, 1969 онойхиһоо сасуулагдамал сэнгээр 6,9 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 8,7 процентээр ехэ болоһон байна.

Ороохо таряа худалдан абаха гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Гүрэнэй нөөсэдэ 73 миллион тонно ороохон хадагалагдаа.

Малай гол продуктнуудые худалдан абаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Колхозуудай валовой олзо доход үнгэрһэн жэлтэй сасуулхада 12 процентээр ехэ болоо.

Совхозуудые ажахын тоосоондо бүрин оруулха хэрэг үргэлжэлөө. Үнгэрһэн жэлдэ түсэблэлгын, экономическа талаар урмашуулгын шэнэ гуримай эрхэ байдалда 5 мянга шахуу совхозууд гэхэ гү, али бүхы совхозуудай 35 шахуу процентнь хүдэлжэ байгаа. Эдэ совхозуудта олзо доход абаха түсэбынь үлүүлэн дүүргэгдээ.

Совхозууд бүхыдөө 3 миллиардһаа дээшэ түхэриг олзо доходтойгоор жэлые дүүргээ.

Хүдөө ажахыда гүрэнэй ба колхозуудай зорюулһан капитальна һомололго үнгэрһэн жэлдэ 19 миллиардһаа дээшэ түхэриг байжа, 10 процентээр ехэ болоо.

Бүхы янзын транспортын ашаа шэрэлгын эрьесэ 3820 миллиард тонно-километр боложо, 1969 онойхиһоо 6,9 процентээр ехэ болоһон байна.

Үнгэрһэн жэлдэ капитальна барилгын ехэ программа дүүргэгдээ. Гүрэнэй шэнэ, томо 400 шахуу промышленна предприяти, тэрэшэлэн хүдэлжэ байһан предприятинуудта олон тоото шэнэ цехүүд, үйлэдбэри ашаглалгада үгтөө. Гадна үйлэдбэриие оньһожоруулһанай, ашаг ехэтэй болгоһоной, технологическа аргые һайжаруулһанай, түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн хубилгаһанай болон бусад эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар үйлэдбэриин хүсэнэй ургалта туйлагдаа.

Бүхы янзын һомололгын ашаар гол фонднуудые ашаглалга 11 процентээр ургаа.

Түсэблэлгын, экономическа талаар урмашуулгын шэнэ гуримда барилга-хабсаралгын организацинуудые оруулха хэрэг эхилэгдээ. Шэнэ гуримда ороһон организацинууд барилга бодхоохо, олзо доход абаха тогтоогдоһон түсэбөө горитойхоноор үлүүлэн дүүргэ.

Үнгэрһэн жэлэй туршада ашаглалгада үгтэһэн эгээн томо предприятинууд болон барилганууд ЦСУ-гай мэдээсэл дотор нэрлэгдэнхэй. Тусхайлбал, Красноярска ГЭС-тэ 10-дахи турбина ашаглагдаа. Тиигэжэ гидростанциин хүсэн 5 миллион киловатт болобо. Мүнөө Красноярска ГЭС дэлхэй дээрэ эгээн томо гидростанци болоо. Тепловой электростанцинуудта 300 мянган киловатт хүсэтэй энергетическэ 19 блогууд ашаглалгада үгтөө. Полоцко, Кременчукска, Омско нефть болбосоруулдаг заводуудта, синтетическэ каучук гаргадаг Стерлитамакска заводто болон нефть болбосоруулдаг, нефтехимическэ промышленностиин предприятинуудта шэнэ хүсэнүүд нэмээгдээ. Павлодарска областьдо жэлдээ 5 миллион тонно шулуу нүүрһэ үгэхэ хүсэтэй Иртышскэ 5/6 номерой уурхай, Шэтын областьдо Хара-Нуурай, Кировоградска областьдо Морозовско уурхай ашаглагдаа. Волгын сорго хэдэг завод, Днепровско шанаржуулгын комбинат хүдэлжэ эхилээ, Ново-Липецкэ металлургическа заводто «2000» гэжэ томо стан, коксово батарей, Ачинска комбинат, Алмалыкска цинкын завод, синтетическэ утаһа гаргадаг Могилевско комбинат, химическэ утаһа гаргадаг Сокальска завод, тракторай запасной частьнуудые хэдэг Ровенскэ завод, Фрунзенска завод, Белебейскэ болон бусад предприятинууд ашаглалгада үгтөө.

Гурьев-Астрахань гэжэ шэнэ түмэр зам хүдэлжэ эхилээ.

Хүдөө ажахыда үнгэрһэн жэлдэ гүрэнэй ба колхозуудай мүнгэ зөөреэр үйлэдбэриин шэнэ барилганууд, хүсэнүүд ашаглагдаа гэбэл: 3,6 миллион тооной өбэртэ бодо малай байха байранууд, 4,2 миллион гахайн байха, 5,6 миллион хонидой, 26 миллион шубуудай байра; 5 миллион тахяагай байха томо птицефабрика, 15 миллион дальбараа дэгжээхэ мяханай птицефабрика баригдаа. 400 мянган гектар газар шэнээр уһалагдажа, эдлүүридэ ороо.

Арадай ажахыда капитальна бүхы һомололго 80 миллиард түхэриг болоо, тэрэ тоодо гүрэнэй капитальна һомололго 68,7 миллиард түхэригтэ хүрэһэн байна. 1969 онтой сасуулбал, капитальна һомололго 9 процентээр ехэ болоо.

Хэрэглэмжэдэ, нөөсэдэ хэрэглэгдэһэн национальна доход жэл соо 8,5 процентээр нэмээ.

Арадай ажахыда хүдэлдэг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай жэлэй дунда зэргын тоо 90,2 миллион хүн боложо, жэл соо 2,3 миллион хүнөөр олошороо гэхэ гү, али 2,5 процентээр олон болоһон байна.

1970 ондо урдахи жэлнүүдтэл адли орон доторнай хүдэлмэригүйдэлгэ үгы байгаа. Зарим һалбаринуудта, районуудта хүдэлмэриин хүсэн дуталдаһан юм.

Арадай ажахыдахи хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин 122 түхэриг байжа, 4 процентээр ехэ болоо; хэрэглэмжын ниитын фондһоо абадаг тэдхэбэри болон хүнгэлэлтые оруулхада салин 164 түхэриг болоо, харин тиихэдэ 1969 ондо 158 түхэриг байһан. Колхознигуудай ажалай түлөөһэн 6,8 процентээр дээшэлээ.

Хэрэглэмжын ниитын фондһоо хүн зоной абаһан тэдхэмжэ болон хүнгэлэлтэ 64 миллиард шахуу түхэриг боложо, нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада 7,3 процентээр ехэ болоо. Эдэ фонднуудай ашаар түлөөһэгүй һуралсал хангагдаа, медицинскэ туһаламжа, пенси, тэдхэмжэ, стипенди түлэгдөө, санатори болон амаралтын байшангуудта түлөөһэгүй гү, али хүнгэдхэгдэһэн путевконууд үгтөө, амаралтын үдэрнүүд түлэгдөө, үхибүүдэй саадууд болон яслинууд, мүн бусад социально-культурна хангалга бэелүүлэгдээ.

Колхознигуудай бүхэсоюзна гурбадахи съездын шиидхэбэриин ёһоор колхознигуудай социальна страхованиин хэгдэжэ эхилээ. Энээнэй ёһоор саг зуура ажал хэжэ шадахаяа болиходонь ажалшадта тэдхэмжэ үгтэхэ, мүн хүдөөгэй ажалшад санатори болон курортнуудаар хангагдаха байна.

Жэлэй туршада ажалшадай бодото олзо доход хүн бүхэн дээрэ абажа харабал, 5,2 процентээр ургаа.

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай рознично эд бараанай эрьесэ 153,6 миллиард түхэриг боложо, үнгэрһэн жэлэйхиһээ сасуулагдамал сэнгээр 7,4 процентээр нэмээ.

Эд бараанай эрьесын горитойхоноор ургаһан байбашье, мяха, селедко, мүн зарим промышленна эд бараанай талаар хүн зоной эрилтэ үшөөл хүсэд дүүрэнээр хангагданагүй.

Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгын хэмжээн 1969 онтой сасуулхада 14 процентээр ехэ болоо. Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангадаг предприятинуудай тоо жэлэй туршада 7,5 мянгаар олошороо. Ажаһуудалай талаар хангадаг предприятинуудай олон болоошье һаань, тэдэ илангаяа хүдөө газарта үшөөл дуталдана.

Ороной экономикые амжалтатайгаар хүгжөөхэ, эд бараанай эрьесын, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгын хэмжээнэй ехэ болоһон ушар мүнгэнэй эрьесые бэхижүүлээ.

Ороной городууд болон хүдөө нютагуудта 2280 мянган һайн түхеэрэлгэтэй шэнэ квартиранууд, үмсын гэрнүүд баригдаа. Тэдэнэй байрын талмай 105 миллион дүрбэлжэн метр болоно. Энээнэй ашаар 3 миллион бүлын гэхэ гү, али 11,2 миллион совет эрхэтэдэй гэр байрые һайжаруулха арга олдоо. Үнгэрһэн жэлдэ гүрэнэй ба колхозуудай мүнгэ зөөреэр 1,6 миллион һууритай юрэнхы эрдэмэй шэнэ һургуулинууд, 475 мянган һууритай һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, олон тоото больницанууд, поликлиникэнүүд, мүн культурно-ажаһуудалай бусад барилганууд бодхоогдоо. Гэхэ зуура, гэр байра, культурно-ажаһуудалай барилга хэхэ түсэбүүд бүхыдөө арадай ажахын талаар дүүргэгдээгүй, тэрэшэлэн олон союзна республиканууд, министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэйшье талаар дүүргэгдээгүй.

Арадай гэгээрэл, наука болон культурые хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалта туйлагдаа.

1971 оной январиин 1-нэй байдалаар Советскэ Союзай хүн зоной ниитэ тоо 243,9 миллион хүн болоно. (ТАСС).

Энэ зураг дээрэ Улаан-Үдын госпромхозой ангуушан Гаврил Гаврилович Жарков харуулагдана. Энэ нүхэр агнууриин үе соо хамта дээрээ 135 хэрмэ, 9 булга алажа, бүхыдөө 2400 түхэригэй ангай арһа гүрэндэ тушааһан байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ТАСС-ай мэдүүлгэ

Индохитадтахи байдал һүүлэй үдэрнүүдтэ айхабтар ехээр хурсадаба. Сайгоной газарай сэрэгүүд США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дэмжэлгээр Лаосто добтолон оробо гэһэн мэдээсэлнүүд абтана. Американ авиацп олоороо Лаосой газар дайдые үдэр бүри добтолжо, «В-52» гэжэ хүндэ бомбордировщигууд тэрэ добтолгодонь хабаадалсана.

Дайнай гал түймэр США-гай болон тэдэнэй туһамаршадай Лаосто абаашаһаниинь ээзэрхэг түримхэй дайн сэрэгэй акт, ООН-ой Уставые дахин бүдүүлигээр эбдэһэн ушар, уласхоорондын хуули ёһые бүдүүлигээр баһамжалһан ябадал болоно. США өөрөөшье Женевскэ хэлсээндэ гараа табилсаһан аад лэ, тэрээнээ тэрэ ябуулгаараа эбдэжэ байна гээшэ. Бэшэ гүрэнүүдэй өөрын эрхэтэ, бэеэ даанхай байдалые американ засагаархидай һэнгэргүйгөөр баһамжалжа байһыень, уласхоорондын хэлсээ баталжа, даажа абаһан уялгануудаа США-гай бэлээр эбдэжэ байһыень тэдэ ябуулгануудынь харуулна.

Вьетнам арадай, Камбоджын ба Лаосой патриодуудай талаһаа хатуу харюу абахадаа США-гай засагаархид Лаостохи ээзэрхэг түримхэй дайе һүжэроожэ, өөһэдынгөө хэрэгые заһажа абаха, Индохитадай зоной сүлөөрэлгын хүсэтэ хүдэлөөе зогсоохо, гэдэргэнь шэдэхэ, шэнэ ёһоной колониальна гурим тэдэ оронуудта баадхаха гэжэ бодоно.

США-гай ээзэрхэг түримхэй шэнэ ябуулгань Индохитадтахи байдалые бүрил орёо бэрхэшээлтэй болгохо байна бшуу. Лаосой байдалые эбэй ёһоор гуримшуулхын тулада энэ ороной политическэ хүсэнүүдэй хоорондо тогтоогдоһон харилсаае таһалдуулжа болохо байна.

США-гай болон Сайгоной марионеточнэ сэрэгүүдэй Лаосто добтолжо ороһыень Советскэ Союз эрид шангаар буруушаана. Дэлхэйн энэ районд американ интервентнүүдэй, тэдэнэй сайгон табюулнуудай хэжэ байгаа ээзэрхэг түримхэй ябуулгын үргэлжэлэл ба үргэдхэлгэдэ эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалайнгаа, хуби заяагаа өөрөө мэдээд шиидхэхэ эрхынгээ түлөө тэмсэжэ байгаа Индохитадай арадууд бүрил шанга харюу үгэхэнь лабтай.

Индохитадай арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые дараха гэдэг һэдэлгын буруу һүрэхэнь лабтай. Индохитадай асуудалнуудые шиидхэхын тулада политическэ талаар тэдээниие нь гуримшуулха хэрэгтэй. Тиимэ гуримшуулга Вьетнамай, Лаос ба Камбоджын арадуудай национальна аша туһадань таараха, оронуудайнгаа бүрин эрхэтэ ээздынь болохо гэһэн тэдэнэй арсагдашагүй эрхые хараада абаха бэлэй.

Бүхы Индохитадтал адли, Лаостохи байдалые саашадань хурсадхаһанай түлөө харюусалга Америкын Холбоото Штадуудай засаг баригшад бүримүһэн даажа абаха ёһотой. Эб найрамдалда дуратай бусад арадуудтал адли, совет арадшье, ээзэрхэг түримхэйшүүлэй шуһата муухай үйлэ хэрэгые гутамшагай тамгаар тэмдэглэн, тэрэ муухай үйлэ хэрэгээ болюулагты гэһэн эрилтэ табина. Советскэ Союзай, социалис бусадшье оронуудай арадууд бүмбэрсэг дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд Индохитадай арадуудай үнэн зүйтэй тэмсэлые эрид шиидэнгеэр дэмжэнэ.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ЗАЛУУШУУЛАЙ КОНЦЕРТ

Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин 2-дохи курсын бүлэг оюутан Хэжэнгын аймагаар айлшалжа, олохон ажалшадта удха түгэлдэр концерт харуулба.

Хэбэд мүнгэн Хэжэнгые үгсэн Хөөрхэ нютаг тэдэнэр хүрэжэ ерээ. Нютагай ажалшад залуушуулай ерэһэндэ нилээд баярлан, тэдэнэй бэлиг шадабариие харахая хүгшэн, залуугүй клубтаа сугларбад.

Хүшэгэ хоёр тээшээ аалиханаар хумигдажа, залуу композитор Ю. Ирдыниевэй «Хүүхэнэй хүсэл» гэһэн дуугаар концерт эхилбэ. Энэ дууе Дулма Мижидон түбшэн сэдьхэлэй тунгалаг оёорһоо татажа, олоной сэдьхэл хүдэлгөө. Баяан дээрэ наадаһан Гайдапов Мунгалов хоёр шадабаритай мэргэжэлтэд болојо ябаһанаа харуулаа. Удаалан Василий Мадаганов олон дуу гүйсэдхэжэ, хонгёо хоолойгоо зэдэлүүлээ. Тиихэдэ монгол арадай дуунуудые гүйсэдхэһэн Цыпилма Доржиева жэгүүртэ һайхан аялгануудые татан, сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Үбэлэй сагта холын аймагуудаар наада харуулжа ябаха гээшэ нилээд түбэгтэйхэн хэрэг юм бээзэ. Теэд залитай, согтой залуушуулай манда ерэжэ сэдьхэлыемнай баясааһандань газетээр дамжуулан ехэ баяр айлшадтаа хүргэхэ байнабди.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ.

Хөөрхэ тосхон.

Совет орон доторнай

Казахстанай алтата шахтанууд

АЛМА-АТА. (ТАСС). Бестюбе, Майкайн гэжэ нютагуудта нээгдэһэн шэнэ шахтанууд Казахстанда алта бүри ехээр малтан абаха арга олгоо. Бестюбедэхи шахтаһной алтанай шахтануудай дунда һаа тон гүнзэгынь болоно: 890 метртэ хүрэтэр доошоо малтагдаха юм.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ Эмба голой эхеэр олдоһон «Юбилейное» гэжэ газарта алтанай уурхай үүсхээрэгдэжэ эхилээ.

Шэнэ техникэ абана

БАРНАУЛ. (ТАСС). Бийскэ, Алейска ба Рубцовско түмэр замай хүдэлмэришэд хүдөө ажахын шэнэ техникэ ашаһан поезднуудые һаяын үдэрнүүдтэ угтаба. Алтайн таряашадай захилаар эльгээгдэһэн шэнэ тракторнууд, газарай хүрьһэ элдүүрилдэг машинанууд платформо дээгүүр жэрылдэнэ. Хүдөөгэй ажалшад «К-700» гэжэ хүсөөр ехэ хоёр мянган трактор, түргэн ябадаг «Т-4а», мүн газар хахалдаг, бүтээсэ ехэтэй тракторнуудые абаа.

Кулундиин, Рубцовско талын ажахынуудта тарилгын комплексно агрегадууд эльгээгдээ. Тэдэнь нэгэн доро дүрбэн янзын хүдэлмэри бүтээдэг: газарые тарилгын урда тээ элдүүрилдэг, тарилга, үтэгжүүлгэ хэдэг, хүрьһэ жэгдэлдэг юм.

Алтайн ажалшад тарилгада гаратараа үшөө 700 шахуу шэнэ трактор ба тарилгын, хүрьһэ элдүүрилхэ шэнэ түхэлэй мянга гаран агрегадуудые абаха.

УЗБЕГЭЙ ССР. Хива город-музейдэ архитектурын тон һонирхолтой памятнигууд олон юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пахлаван-Махмуд гэжэ мавзолей заһабарилгаһанайнгаа һүүлээр.

ТАСС-ай фотохронико.

Бүхы бригадаараа курортдо амархань

МАГАДАН. (ТАСС). Горняк Николай Павелки, тэрэнэй бригадынхидай алта угаалгын сезон удаан үргэлжэлөө. Энэ түрүү коллектив «Ленинградский» гэжэ заполярна приискдэ хүдэлдэг юм.

«Хамта ажалладаг хадаа хамтадаа амарха»—гэжэ тэдэнэр шиидэбэ.

Тус бригада профсоюзай путёвкоор оронойнгоо эгээн хойто хизаарай «Талая» гэжэ курортдо амархаяа ошоо. Магадандахи амаралтын газар тэдэниие хүндэмүүшэ халуунаар угтаба. Алташадтай сугтаа орошод, ангуушад, Колымагай ба Чукоткын загаһашад эндэ амарна. «Талая» гэжэ курорт Магаданай гоё һайхан газарта эмхидхэгдэнхэй. Эндэ аршаанта булагуудаараа суурхадаг бүтүү бассейн, амарха, сэнгэхэ гэр, санын бааза бии. Энэ курортдо жэл бүри 5 мянга шахуу хүн амардаг юм.

Кривой Рогой агломерат

КРИВОЙ РОГ. (ТАСС). Шэнэ Кривой Рогой газарай баялигые шанаржуулдаг Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ комбинадай агломератчигууд түсэбһөө гадуур продукци үдэр бүри үгэнэ. Тэдэнэр үнгэрэгшэ хэдэн хоногой турша соо 32 мянга 341 тонно доменно түүхэй эд тушаагаа. Энэнь—түсэбһөө 4 мянган тонноор ехэ.

Жэлэй эхинһээ хойшо металлургнууд түсэбһөө гадуур 15 мянган тонно шахуу агломерат абаад байна. Энээниие Кривой Рогтохи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа заводой наймадахи доменно ехэ пеэшэн сүүдхэ хахад соо хэрэглэхэ.

Бальжин Соктоевич Цыренов «Байгал» гэжэ үүлтэртэ ажахын хонишоноор хүдэлмэрилдэг юм. Энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха зорилго табинхай. Мүнөө отараданъ хонидой түл абалга эмхитэйгээр үнгэрэгдэжэ байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. С. Цыренов хонидоо адуулжа ябана.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

„Буряад үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

«ХАРА ХИЛЭЭМЭН ХАШАРТАЙ БОЛОШОО»

Манай газетын 1970 оной ноябриин 14-нэй номерто иимэ гаршагтай шүүмжэлэл гараһан юм. Тэрээн соо Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой Ацагадай һүнэй фермын һаалишад нютагайнгаа худалдаа наймаанай муугаар ажалладаг, һайн шанартай хилээмэ болон гурил талхаар хангадаггүй байһанда гомдоһон байна.

Һаалишадай гомдол, шүүмжэлэл тон зүб байгаа. Тэрэ шүүмжэлхы статья тус фермын коллективэй суглаан дээрэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, совхозрабкоопой түрүүлэгшын хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Һаалишадые, мүн Ацагадай отделениин ажалшадые эдеэ хоолой һайн шанартай продуктаар таһаралтагүй хангажа байха тушаа хэмжээнүүд тэндэ хараалагдаһан байна. Мүнөө сагаан хилээмэн, гурил тэндэ наймаалагдадаг болонхой гэжэ Эрхирэгэй совхозой парткомой секретарь А. Цыдендоржиев, совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Г. Мункуев редакцида мэдээсэбэ.

АРАДАЙ БАГША АЛДАРТАЙ

НЮТАГТАА ХҮНДЭТЭЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Уланай дунда һургуулиин коридор соо «Манай үнинэй багшанар» гэһэн стенд бии юм. Тэрээн дээрэ би оорынгоо багша, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадагша Галчи Мондреевич Гармаевай дүрэ зурагые харажархибаб. Дүрэ зураг доронь: «Г. М. Гармаев 27-дохи жэлээ манай һургуулида багшална» гээд бэшээтэй.

— Галчи Мондреевич манай һургуулиин эрхим багшанарай нэгэн юм. Нёдондо 4-дэхи класста багшалаа, һуралсалай энэ жэлдэ эхин классуудай һурагшадые хүмүүжүүлэгшээр ажаллаха зуураа залуу багшанарта яһала ехэ туһаламжа үзүүлнэ, — гээд һуралсалай талаар директорэй орлогшо Николай Михайлович Дмитров хэлэбэ.

Энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр үхибүүдэй хэшээлнүүдтээ бэлдэжэ байһан классай комнато соо орожо ерэбэбди. Эндэ багшын столой хажууда үхибүүд сугларанхай. Тэдэнэр юуншьеб тухай хөөрэлдэнэд. Наһатай боложо, һаншагаа сайжа ябаһан толгойтой багша тэдэнэй нэгэндэ хандан, амаралтынтаа үедэ ехэдээ, дүүнэртээ туһалжа байгаарай гэжэ захиба.

Галчи Мондреевичэй ажалладаг һургуули хоёр жэлэй саада тээ 125 жэлэйнгээ ойн баярые тэмдэглэһэн байха. Тиихэдэ урдань энэ һургуулида һураһан шабинар өөрынгөө дуратай багша Галчи Мондреевич тухай оло дахин магтаалай үгэнүүдые хэлээ бэлэй. Гадна үнинэй багша, сэрэгшэ, коммунист Г. М. Гармаевай өөрынь хөөрэхэ юумэн бии байгаа гээшэ бэзэ даа.

...Дүлэтэ дүшэн нэгэдэхи ондо хори наһатай Галчи Буряадай багшанарай училищи дүүргэбэ. Удаань нютагтаа багшалхаар эльгээгдэбэ. Эгээл энэ үедэнь дайн сэрэг эхилшоо һэн. Залуу багша дайнай түрүүшын үдэр аймагай военкомадта хүрэжэ ерэбэ.

Эндэ ерэхэдэнь: «Хүлеэжэ байгты, хэрэгтэй сагта дуудахабди. Һургуулинуудтамнай багшанар олоор дуталдана»—гэжэ харюусаа.

Нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байхада, Г. Гармаев дахинаа военкомат ерэжэ, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө, хуби заяанай шиидхэгдэжэ байһан газар руу эльгээхыень гуйба.

Түрүүшээр станци Дивизионная, удаань Даури шадар алба хэбэ. Тэрэ үедэ ороноймнай зүүн хилэ мүн лэ номгон даруу бэшэ байгаа бшуу. Гэбэшье эндэ алба хэжэ байһан сэрэгшэд хэзээ баруун фронт эльгэхыень үдэр һүнигүй хүлеэдэг һэн. Одоошье солдат Г. Гармаевай алба хэжэ байһан стрелково дивизи фронт ошохо гэһэн захиралта абаа. Тэрэнние Калининска шэглэл руу эльгээбэ.

— ...1943 оной декабриин эхеэр һэн. Нэгэ багахан һууринай хажуудахи добо газарые эзэмдэн абаха гэһэн захиралта үгтэбэ. Үүрэй хираагаар хойно хойноһоо һубарин, заажа үгэһэн газар руунь ошобобди. Дэбтолон ороһоной һүүлээр тэрэ үндэрые эзэлээ һэмди,—гээд үнинэй сэрэгшэ һанаата бөлонгёор, дайнай үеын хүндэ замай нэгэ ушар тухай домоглон хэлэнэ. Энэ байлдаанда шэн зориг, баатаршалга харуулһанайнь түлөө Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Дайнай Хоёрдохи шатын орден тэрээндэ барюулагдаа һэн.

Хүндөөр шархатаһан Галчи Гармаев түрэл нютагаа бусажа ерээд, багшалжа захалба. Тэрэ үедэ һурагшадтайгаа сугтаа хабарай тарилга ба таряа хуряалгын үедэ хабаадалсадаг һэн. Гадна улад зоной дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг.

Баатарлиг сэрэгшэ, коммунист Г. М. Гармаевай хэлэхэ, һанаха юумэн хэды олон гээшэб. Тэрэнэй гэртэхи зузаахан альбом соо магтаалай грамота, дипломууд, орден, медальнууд олон.

Үнинэй багша, партиин гэшүүн Г. М. Гармаев дайшалхы патриотическа талаар залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ тон ехээр анхаралаа хандуулан, үнгэрһэн шэрүүн дайн сэрэг тухай, байлдаан соогуур баатарай үхэлөөр нэрэеэ мүнхэлһэн сэрэгшэд тухай халуунаар хөөрэн үгэдэг. Багша Гармаевай эдэ хөөрэлдөөнүүдынь залуушуулые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлгэдэ ехэ туһа хүргэнэ.

Мүнөө Галчи Гармаев һургуулиингаа дэргэдэ эмхидхэгдэжэ байһан алдар габьяагай таһалгын хүдэлмэридэ туһална.

Г. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Баргажан.

Монголой арадай хубисхалай 50 жэлэй ойдо

ХҮДӨӨ НЮТАГАЙ ШЭНЭ БАЙДАЛ

Һаяшаг, 1970 оной һүүлэй үдэрнүүдтэ, МНР-эй Сэлэнгэ аймагай Алтан-Булагай госхоздо тон ехэ баяр ёһолол болобо. Эндэ совет барилгашадай хүсэ туһаламжаар баригдаһан олон шэнэ барилганууд ашаглалгада оруулагдаа бшуу. Уужам сэлюун тула дайда байһан газарта богонихон хугасаа соо хото городойхи шэнги томо барилганууд жэрылдэн бодхоогдоо: силикатна сагаан хирпиисээр баригдаһан байрын хоёр дабхар байшангууд, дунда һургуулиин байра һурагшадай интернадтайгаар, клуб, хүүгэдэй сэсэрлиг, яслинууд, мүнөө үеын түхеэрэлгэтэй үйлэдбэриин мастерской болон бусад барилганууд хэгдэбэ. Гэр байрануудтань, үйлэдбэриин газарнуудтань — хаа хаанагүй электрын гэрэл оруулагданхай.

Хото городой маягтай иимэ һуурин тосхонууд мүнөөнэй Монгол ороной хүдөө нютагай үнгэ шарайе хубилган, үзэсхэлэнтэ гоёор шэмэглэнэ. Һүүлшын хэдэхэн жэлэй туршада тус аймагай Дархан болон Баруун-Хараа нютагуудта оньһожоруулагдаһан томо госхозууд (гүрэнэй ажахынууд), Шаамар, Баян-Дэлгэр нютагуудта арадай хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд байгуулагдаба. Мүнөө үеын иимэ болбосон, ашаг олзо ехэтэй ажахынуудай байгуулагдан түбхинэһэн газарта хүдөөгэй арадууд хуушанайнгаа һэеы гэр орхижо, уужам һаруул, болбосон түхэлтэй байшанда нүүжэ ороходоо, өөһэдынгөө соёлой хэмжээе улам дээшэлүүлэн, хүгжэн хүмүүжэхэ үргэн арга боломжотой болобо.

Хүдөөгэй ажалшадай хүдэлмэриин байдалда угаа ехэ хубилалтанууд болоо. Һаяхан түгэсхэгдэһэн дүрбэдүгээр түсэбтэ табан жэл энэ талаар туйлай шухала шата болоһон байна. Энэ табан жэл соо хараалагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы Монгол ороной арад түмэн эдэбхитэйгээр оролдобо.

Монголой таряашад түсэбтэ табан жэлые илангаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Мүнөө орон доторнь үйлэдбэрилэгдэдэг хүдөө ажахын бүхы продукциин табанай нэгэ хуби таряашадта хүртэнэ. Ороохото ургамалнуудай хажуугаар овощ, техническэ болон малай тэжээлэй ургамалнуудые ехээр таридаг болонхой. Тус орон дотор үрэ жэмэстэ модонуудые тариха ябадал эхилэгдээд, амжалтатай хүгжөөгдэжэ байна. Саашадаа газар таряалангай ажахые бүри түргэнөөр хүгжөөхэдэ зохисотой арга боломжонууд элирүүлэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, ороной зүүн зүгтэ, Халхын-голой уужам талата нютагуудта таряалангай үрэжэл ехэтэй 300 мянган гектар газар эдлүүрилэгдэхээр хараалагдаба. Мүн тэндэ үбһэ ногоогоор баян 300 мянга гаран гектар бэлшээриин газар бии юм.

Монголой малшадай туйлаһан ехэ амжалтануудые үнгэрэгшэ жэлэйнь ажалай дүнгүүд гэршэлнэ. Мүнөө малайнь тоо 22.423 мянгада хүрэжэ, 1969 онойхиһоо һураггүй олон болоһон байна. Мүн мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмэнь нилээд дээшэлээ.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада 16 миллионһоо дээшэ хэмжээнэй бэлшээриин газар уһа худагуудтай болгогдоо. Энэмнай ган уларилтай Монгол ороной байдалда айхабтар ехэ удха шанартай. Малай холимол тэжээл үйлэдбэрилхэ 16 завод болон цехүүд баригдан ашаглалгада үгтэжэ, малай тэжээлэй хангалгада горитойхон туһа нэмэри болоно үгэһэн байна.

Гүрэнэй ажахынуудай болон хүдөө ажахын арадай нэгэдэлнүүдэй таряалан дээгүүр оршон үеын оньһото техникэ олоор ашаглагдана. Тэдэнние жолоодон ажаллаха мэргэжэлтэй механизаторнууд олоор урган гарана. 1970 оной туршада орон дотор 1200 трактористнар болон комбайнернууд бэлэдхэгдэһэн байна.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын дээшэлхэтэй хамта хүдөө ажахыһаа абтадаг түүхэй эд болбосоруулха олон предприяти дүрбэдэхи табан жэл соо түхеэрэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, Чойбалсан, Баян-Үлгы хотонуудта жэл соо тус бүри хоёр мянган тонно нооһо угааха фабриканууд баригдаһан байна.

К. БОЛДОХОНОВ.
ТАСС-ай корреспондент.
Улаан-Баатар.

Нина Короткая Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада хүдэлмэрилнэ. Эндэ ажаллажа эхилһээр тиимэ удаан болоошьегүй һаа, энэ комсомол басаган ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, һайн үрэ дүн туйлана. Һаяхан фабрикын нэгэ цехэй организациин секретаряар һунгагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Короткая.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Бадма ШОЙДОК

ДАРХАН СОЛ

Туужаһаа хэһэгүүд

Захааминай аймагай Санагын дунда һургуулиин буряад хэлэнэй багша Бадма Шойдоковна Шойдоковой бэшэһэн зохёолнуудые үхибүүд ехэтэ һонирхон уншадаг юм. Тиигэншьегүй яахаб даа. Ушар юуб гэхэдэ, багша Б. Ш. Шойдоков үхибүүдэй абари зангые, маяг аашые яһала һайса мэдэдэг, тиимэһээ уран зохёолдоо тэдэнэй түхэл шэнжые тодо хурсаар, онсо өөрын маягтайгаар зураглан харуулхые оролдоно.

В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун наһанайнь алдарта ойдо зорюулагдаһан конкурсдо тэрэ хабаадалсажа, хүүгэдэй һонирхон уншама эрхим һайн зохёол дурадхаһан юм. Тэрэ туужаяа зохёолшо нютагайнгаа алдарта хүбүүн, Алдар солын орденой дүүрэн кавалер Б. М. Дамчеевтэ зорюулаа бэлэй. Буряадай баатар хүбүүнэй, мүн тэрэнтэй хамта дайнай хүшэр харгыгаар ябалсаһан аха дүү бусадшье яһатанай хүбүүдэй баатаршалгые, абари зангые, түхэл шэнжые ялас гэмэ тодо хурсаар харуулжа шадаһанайнь түлөө конкурсын жюри гурбадахи мүнгэн шан барюулаа һэн.

Тусгаар ном боложо гаргагдахаар дурадхагдаһан энэ туужаһаань уншагшадайнгаа анхаралда нэгэ хэдэн хэһэгүүдые дурадханабди.

I.

Хаа ганса саһан бударна. Шинельшье хүйтэ баринагүй. Тэрэ зунай һүүл багта баригдаһан немец Батын һанаанда ороно. Батын гарта ороо гэжэ тэрэ этигээгүй бэлэй. Киргизэй гү, али юрын малша гү, али ангууша буряадай бэшэ, харин Чингис хаанай изагууртанда олзологдооб гэжэ этигээ һэн бэзэ.

Дайсан!.. Дайсан!.. Харатайшье, һэнгэргүйшье ха юм. Бардам, бэеэ дээгүүр тоолохонь юунһээшье муухай.

Тэрээнһээ хойшо һүниин агнуурида хэды гаралсажа, хэды дайсаниие барилсааб!.. Заримдаа ондоошье даабаринуудые дүүргэжэ, дайсанай хүсэ тодорхойлхо гү, али тэдээнэй мэдэлдэ ороһон хүн зонтой холбоо барисаа байгуулха, үнэн бодото байдал тухай хөөрэжэ үгэхөө ошодог һэн.

Мүнөө дайсанай добтолго зогсоогдоо, зүгөөр тэдэнэр Россие богоолшолхо харата түсэбһөө үшөөл арсаагүй, үшөөл тэдэнэр ухаа ороогүй, бэеэ дээгүүр тоолоһон зандаа бшуу.

Бата, Иван, Володя гурбан бэе бэеынгээ тохоногуудые шударалсан, урагшаа мүлхинэ. Байбородовой тээ холо аахирхань дуулдана. Дайсанай нууга. Харуулшаниинь урагша хойшоо ябажа, үлэ мэдэг хоолойгоо заһана. Тэрээндэ мэдэгдэнгүй, хажуугаарнь сүмэрэн, ара таладань гаража абаха гээшэ юунһээшье харюусалгатай. Эгээл мэдэгдээ хадаа тоншожо «унтуулаад лэ». саашаа гүнзэгырэн ошохо ушартай болохол!.. Аргатайл һаа, «унтуулангүй» гараа һаа, аюул багатай ха юм. Хэрбээ харуулшанайнь аяые оложорхёо һаашни нохой табиха, хойноһоошни үлдэжэ магад. Тиихэдэ даабаряашье дүүргэхэнь хэсүү бшуу.

Харуулшаншье нууга дээрэ хэбтэһэн хүбүүдэй хажуугаар юушье обёоронгүй ходорбо. Хүбүүдшье һэмээхэнээр нуугын нүгөө талада гарасагаагаад абаба. Тиигээд шагнажа үзөөд, харуулшан үшөө холо гэжэ ойлгоходоо, ехэл һэргэгээр саашаа шамдашабад. Дайсан ракетэнүүдые дэгдээжэ, бү гэрэлтүүлһэй даа, бү тэдээнтэй мүргэлдэшэһэйбди даа гэжэ Бата һанаашархана.

Тагнуулшад һүниин харанхыда далдалагдан, нилээн саана хүрөө ха юм. Нэгэ гү, али модо хахад шахуу ябаа ёһотой.

Нэгэ гангын эрмэг дээрэ хүрэжэ ерээд:

— Ойро зуура амарая,— гэжэ лейтенант Паламарчук һэмээхэн соносхобо.— Бараг һайнаар дайсанай арада орожо шадаба хабди. Саашадаа һэргэг ябаха шухала. Зай, барандаа бэзэбди?! Байбородов?..

— Би эндэб!
— Дамчеев?
— Эндэб!
— Максимов?
— Эндэб!
— Бейшалиев?
— Эндэб!
— Кривоногов?
— Эндэб!..

Шалгалташье дүүрэбэ.

— Зай, нүхэд,— гэжэ лейтенант шэбэнэбэ. — Ямар даабари дүүргэхээ һайн мэдэнэ бэзэбди?

— Мэдэнэ!..

— Тиигээ һаа нарин ябаарайт. Зай, замаа үргэлжэлүүлэебди,— гэжэ лейтенант бодоодхино.

Нэгэ хэды ябаад лэ, лейтенант Паламарчук компас карта хоёроороо хэр зүб ябаһанаа шалгана. Огторгойдо ялалзаһан одо мүшэдые харахадань, амжалта илалта тэдээндэ хүсэһэндэл анибхилалдана.

Үргэн Санагынгаа хада уулаар гү, али ой тайгаар ябаа һаа, ямаршье һаадгүй хүрэхэ газартаа Бата нүхэдөө хүргэжэ шадаһан лэ байха һэн. Тиин эндэ хада уулашье, ой тайгашье гэжэ үгы. Ямаршьеб доошоо емэрһэн ганга соогуур ябажа байха үедэнь ерэһэн зүгэйнь огторгой газар хоёрой уулзуурта Үүрэй Солбон эмнижэ эхилбэ.

— Бата — гэжэ Иван тохоногыень дайраба. — Эндэхи үүрэй солбон нютагайшни үүрэй Солбонтой адли гү?

— Адлишье гээшыень хэлэхэ гүт!.. Ганса Санагымнай үүрэй Солбон Субарган уулын орой дээгүүр, модоной дээгүүр энеэһээр гаража ерэдэг.

— Тиихэдэ эндэмнай хорохо хоргодохошье газар үгы гэжэ хэлэхэ гээ гүш?

— Тиигэхэшье гээгүйлби. Түрэл оронноймнай ганга шугы бидэниие даляараа халхалан абажа шадахал,— гэжэ Бата томоотой янзаар дуугарба.

Үүр сайжа, үдэр болошобо. Мүнөө гангашье заха үзүүртээ хүрэхэ юм бэшэ. Ханха харгышье дүтэ хэбэртэй: машинануудай урагша хойшоо хүнхинэн гүйлдэхэ соностоно. Лейтенант зог татажа, нилээн шагнаархаад:

— Мүнөө станцидаа хүрэжэ шадахаа болёобди. Эндээ үдэшэ болосо амарха болоно хабдн. Тэрэгүй һаа аюултай. Юун гэжэ һананат, нүхэд? — гэбэ.

— Дайсанайхяар хубсалһан хадаа үдэршье һаань, замаа үргэлжэлүүлжэ болохо байгаа,— гэжэ Байбородов амалба.

— Һэргэгтэ гарзагүй,— гэжэ Максимов таһа дүрэнэ.

— Теэд сагнай манай мэдэлдэ бага. Немец хэлэ мэдэхэ хүнүүднай хэд бэлэй?— гэжэ лейтенант хүбүүдээ гэтэбэ.

Гурбан хүн гараа үргэбэ.

Замаа үргэлжэлүүлхэ гэжэ гангаһаа гарахынь тэндэ газар дороһоо бии «болоһон» дайсанай хоёр солдат харгы дээрэ урагша хойшоо ябуултажа байба. Лейтенант Паламарчук тэрээниие немецээр бадашаадхина. Тэрэ һамбаанда хүбүүдынь алад гаража үрдибэ. Бата шэбэнэн һагад командиртаа:

— Эдэнэй нэгэн намайе немец бэшэ гэжэ таниба хаш. Удаан хараа,— гэбэ.

Дүтэ наашаа хэнэйшье үгые обёорһоор. тэрэ коёр немецые дуудажа, хажуудаа асарһаар:

— Хэндэ хох! — гэжэ бадашаба. Тэдэнэршье гарнуудаа үргэбэ. Автомадуудыньшье нюдэ сабшаха зура, манайхинай гарта орожо, тэдэ хоёроо ганга уруу оруулжа, асуулта хэбэ:

— Таанар хаанаһаа ябанат?

— Энэ юун асуулта гээшэб?— гэжэ харюусахын орондо нэгэниинь бадашажа оробо.— Господин обер-лейтенант, бү зоргоороо аашалагты. Энээн тухайтнай полковнигто дуулгахабди.

— Таанадай полковник бидэндэ хамаатай бэшэ... Тэрэтнай ямар тушаал даадаг юм?

— Дивизиин командир... Юундэ асуулта хээбта?

— Бидэ ородуудбди... Олон юумэ асуунгүй, харюусаа һаа дээрэтэхэш!.. Дивизитнай хаана байрланаб?

— Эшелонһоо буугаа,— гэжэ тэрэ солдат нюдөө ехэ болгобо

— Хэзээ?
— Уржа һүни.
— Хэды эшелон ерээбта?
— Гушаад!
— Близнецы станци дээрэ үшөө ямар сэрэг бииб?
— Танкистнууд, артиллеристнүүд.
— Эсэгэшни юу хэдэг бэ?
— Помещик.
— Нүгөөдыншни эсэгэ?..
— Фабрикант!
— Ямар бардамаар харюусанаш?

— Хэнһээ, юундэ айхабиб!.. Тэрэшьегүй таанар манай богоолнууд болоо шахуу ха юмта!

— Хари хэмнай богоол болоно ааб! — гээд, лейтенант шинелиинь һэхээдхибэ. Энгэртэнь тоо томшогүй олон орден ба медальнууд.— Харыт манайхиниие тоноһон дээрмэдэһэндээ иигэтэрээ шагнал зүүгээ ха юмта.

— Тиигээб. Ородуудые олоор алаһандаа!—гэжэ тэрэ тон бардамаар дуугарба.

— Эдэнэр илахабди гэжэ этигэнэ гээшэ гү?—гэжэ Бата хажуудань ошоно.

— Ородой һудаһан — Волгодо тулажа ерээ хадаа дүүрэн этигэл-

тэй байгаа юм гү! — гэжэ ... ногов нюдаргаа зангида... хэнэ.

Бээз һула тайбжари... фашист Батада дүтэлжэ...

— Ши эдэ ородудай ... болоо ха юмши. Юунд... түлөө шуһаа адаха хүмүүш... ородоор дуугарба.

Батын сухалынь хүрэж... тар аад, пахатир сула ... сойлгон, балсан шүрбэн... лан, үргэнһөөнь шангахаа... хина. Тэрэ харюудань: «Ос... ёоложорхино.

— Олые дуугараа, ... һаашни, бала биса бажуу... гэһээр, Муса хамсыгаа... гааба.

— Хүбүүд! — гэжэ ... хандаба.— Ямар хэһэлтэ... зохихо гэжэ һананат?

— Саазалха!..
— Саазалха!..
— Максимов!..

Энэ шиндхэбэри хүсэлэ... жэ, дүүргэлтэ болгогты... командиргаа захирхатай... тэдэ хоёр дайсадые тугаа... соогуураа гэрэд... ошобо... хэды болонхон хойно ... буугай дүлин дуун дуулда...

— Нүхэр лейтенант! ... Бата командирайнгаа ... ерэжэ зогсобо.— Намайе ... немец бэшэ гэжэ дайсан ... хоно... Нүхэдөө аягүй ... оруулжа болохол хаб!

— Лейтенант Паламарчук ... вэй юундэ һанаата ... гоно: зүүн зүгтэй ... ниие дайсан танина ... уламжалан, һүхэдөө ... оруулна гүб гэжэ һанааш... ха юм.

— Бата, мүнөө юушье ... аргагүйл даа.

— Намайе «олзолжо» ... солдат болгоод, түүгээд ... лохо ха.

— Немецүүдтэй баха ... болоо һаа нэгэ аргые ... жэбди. Жолоошон хэн ... һаа, ... машина ... һуугаад, станци орошоо ... гэжэ лейтенант хүбүүдээ ... лан хараба.

— Харгы дээрэ гараад, ... на зогсоохом гү?— гэжэ Бата радхаба.

— Шамайе абаһаар тани... Ондоо хэн нэгэн...

— Үгы... Танихагүй! Шар... һан солдат болоһуу: толгой ... рыем боогты,— гэжэ хэлээд, ... халааһаа һуулижа, боохо юу... дэржэ ороно.

— Нээрээшье, Бата зүб ... Шархатаһан солдат болгоод, ... ляар боожорхихо хэрэгтэй. ... һаа аюулгүй болохо,— г... тагнуулшад нүхэрэйнгөө дура... лые ехэл олзуурхабад.

Тиигээд Дамчеевые хүбүүд ... жалан бообод. Һүүлдэнь эры... жэ, урбуулжа байжа хараад ... мецшье, буряадшье, ородшье ... хэншье илгаруулжа шадахагү... һэн бата шиидхэбэри абаа бэ...

Мэнэ һая лейтенантын ма... тухай хэлэһэн һанаандань ор... Кривоногов:

— Машина зогсоохом гү?— ... бэ.

— Хай, энэ бүтэхэгүй ... дурдаа хаб даа... Машинаяа, ... баһа жолоошоноо үгылһэн да... шаг шууяа татаха хаш даа,— ... жэ өөрынгөө дурадхалһаа ле... нант арсаба.

Тиигээд лэ тэдэ замаа үргэ... лүүлбэ. Хэды түргэн гэшхэл... һаа, лейтенант Паламарчук Д... чеев тухай олон юумэ бодоно: ... мэр залуу аад, хэды һэргэг, ... болгоомжотой гээшэб!.. Хаана... хэнһээ ингэжэ һураа хаб!.. Д... най арада орохынгоо урда ... нээрээшье, Батын нюур шара... хай юундэ һанаандаа оруул... гээшэбибди. Теэд тэрээнэй һ... гэн, ухамайшын аша туһаар ... райнь «шарха» боогдожо, та... дахаа болибо ха юм. Нээрээ... тагнуулшан болохоор түрэһэ... шэ хаш.

Наран игаана. Хирэ болоод ... һалхин һэбшээлхэ юм. Ханха ... гыда дайсанай солдат, офицер... олошороо: машинааршье, тан... шье, мотоциклааршье, морёор... ябагаааршье баруун, зүүн т... һэлгэлдэнэ. Тэдэнэр тагнуул... та анхарал хандуулхагүй...

Станци тээшээ паровозой ... гайлха, уухилха дуулдана.

Хүбүүдшье немец булимта... шадай дунда бэшэ, харин ... дынгөө олондолудай дунда ... һандал алхалалдаба... гэн, хүлэегдээгүй ушарнуудай ... хёолдоо хада харюу үгэхэ ... хаар гү, али тэрэ байдалһаа ... жа шадахаар эрхэшээ, бэе ... нюдөөрөө тэмдэг үгэлсэн ... над. Дайсанай ямар часть ... хайшаа ошоно байһые дэлг... хан хадуун абажа яба... (Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

ХИЛЫН саанаһаа

Анджела Дэвисые сүлөөлхын түлөө

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Анджела Дэвисые сүлөөлхын түлөө тэмсэл эмхидхэгшэ, Нью-Йоркын комитедэй үүсхэлээр «Манхэттен Сентер» гэжэ «Нью-Йоркын концертнэ ехэ зал соо Америкын коммунистка Анджела Дэвисые сүлөөлэлгэдэ зорюулагдаһан олониитын митинг болобо. Хатуу зоригтой патриоткые сүлөөлхын түлөө эрид шанга эрилтэ табихын тулада политическэ элдэб хараа бодолтой, элдэб үндэһэнэй хэдэн мянган зон тэндэ сугларaa.

Анджела Дэвисэй аминда аюул тохёолдоод байна гэжэ Нью-Йоркын адвокат Дж. Абт мэдүүлбэ. Үндэһэ яһанай илгаа баримталдаг хүнүүдэй засагые гартаа барижа байгаа Калифорни штадта Анджелые сүүдлэжэ, хорото газаар алаха гү, али бүхы наһан соонь түрмэдэ хааха аюул тохёолдожо байна гэбэ.

Анджела Дэвисые сүлөөлхын түлөө тэмсэл бүхы американецуудай гражданска эрхэнүүдэй түлөө тэмсэлэй шухала фронтнь мүнөө үедэ болобо гэжэ США-гай Коммунис партиин национальна комитедэй гэшүүн У. Паттерсон мэдүүлбэ.

Үндэһэ яһанай илгаа баримталагша Америкэ Анджела Дэвисые сүүдлэхээ түхеэржэ байна теэд, үнэн дээрээ үндэһэ яһанай тэрэ илгаа гаргадаг, дайн сэрэг үүдхэдэг Америкые өөрыень сүүдлэхэ ёһотой байгаа гээд негрнүүдэй гражданска эрхэнүүдэй түлөө хүдэлөөе ударидагшадай нэгэниинь — Р. Абернети мэдүүлбэ. Оронойнгоо 25 миллион негрнүүдые зааханшье эрхэ сүлөөгүй богоолнууд болгоһон, Вьетнамай хүн зониие хюдаха гэһэн политика бэелүүлдэг, дэлхэйн бусадшье олон арадуудые дээрмэдэдэг, богоолшолдог, Сайгонэй марионеточнэ засагаархидые, үндэһэ яһанай илгаа баримталдаг Урда Африкын правительствые дэмжэдэг Америкые үнэн дээрээ сүүдлэхэ ёһотой байгаа гэбэ.

США-гай Коммунис партиин национальна түрүүлэгшэ Г. Уинстон суглараrшадаар халуунаар угтагдан, тэрэ митинг дээрэ байлсаба.

Анджела Дэвисые сүлөөлхын түлөө бүхэнациональна кампани дэмжэлгэдэ зорюулан, мүнгэ зөөри суглуулаа.

У ТАНАЙ ЭЛИДХЭЛ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна секретарь У Тан Дүтын Зүүн зүгтэхи дайн байлдаа болюулһые саашадань үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэбэ. Г. Ярингын туһаламжаар уулзажа хөөрэлдэхэ ябадалаа үргэлжэлүүлхыень уряалан, Дүтын Зүүн зүгтэхи дайлалдажа байгаа гүрэнүүдтэ У Тан хандаба.

ООН-ой Генеральна секретариин Дүтын Зүүн зүгтэхи тусхай түлөөлэгшэ Г. Ярингын ажал ябуулга тухай элидхэл дотороо У Тан тиигэжэ хандаһан байгаа. Тэрэ элидхэлээ Аюулгүйн Соведтэ У Тан хүргэбэ.

ОАР-ай правительствын меморандум

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ярингын ажал ябуулгада туһалмаар, араб газар дайдаһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха ябадал хангамаар, уласхоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал тогтоомоор шухала хэмжээнүүдые абахыень ООН-ой Аюулгүйн Соведэй резолюциие дүүргэхээ Израилиин гол таһа арсажа байһан дээрэһээ ООН-ой Аюулгүйн Совет абаха баатай болобо. Энээн тухайда Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын правительствын меморандум дотор хэлэгдэнэ. ООН-ой дэргэдэхи ОАР-ай саг үргэлжын түлөөлэгшэ Эз-Зайят ООН-ой Генеральна секретариин Дүтын Зүүн зүгтэхи тусхай түлөөлэгшэ Г. Ярингда тэрэ меморандум барюулагдаһан байгаа.

Дүтын Зүүн зүгтэхи арсалдаа тулалдаае эбэй ёһоор шиидхэхэ гэжэ ОАР-ай шууд сэхээр хүсэжэ байһаниинь меморандум дотор дахинаа тэмдэглэгдэбэ.

Гэхэтэй хамта Аюулгүйн Соведэй резолюциие дүүргэхээ Израилиин арсажа байһаниинь, сэрэгэй хүсэ баримталан өөрынгөө хорото һанаашалга бүтээхэ хүсэлтэй байһаниинь эли тодоор харагдана.

Израиль болбол эзэмдэһэн газар дайда дээрэ араб зониие элдэб эсээр зобооно, орон нютагһаань намнажа зайлуулна, еврей эмигрантнуудай һуурин газарнуудые бии болгоно. Эзэмдэһэн араб газар дайдаһаа сэрэгээ гаргахые Тель-Авивай арсажа байһаниинь Ярингда Израилиин ябуулһан харюунууд дээрэһээ эли болобо гээд меморандум дотор тэмдэглэгдэнэ. Тель-Авивай засагаархидай хуулита мэдүүлгэнүүдые хэхэдээ, дэлхэйн олониитые мэхэлхын тулада гоёор мэдүүлдэг байһыень тэрэ политикань эли тодоор харуулна гээд ОАР-ай правительствын меморандум дотор хэлэгдэнэ.

ДҮҮРЭХЭЕЭ БОЛИҺОН ДАЙН

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Эгээн түрүүшын американецын Зүүн-Урда Азида алуулһанһаань хойшо арбан жэл үнгэрбэ. Гэбэшье «улад зониие гайхуулдаг тэрэ дайн мүнөөшье үргэлжэлһөөр»,—гээд «Нэшнл Обсервер» газетэ бэшэнэ.

«Айхабтар ехэ амжалта туйлажа байһан» хэбэртэйгээр США-гай пропагандын һайрхадагшье һаань, тэрэ «дайнай дүүрэхэ сагынь үшөөл үды», гээд статья дотор хэлэгдэнэ.

Президент Никсонэй, оборонын министр Лейрдэй мүнөөнэй мэдүүлгэнүүдтэ этигэхээр бэшэ. Тэдэнэр мэдэжэ, ойлгожошье байжа магад юм бэзэ. Гэбэшье илалта туйлаха юм гэжэ этигэнэгүйбди.

Зүүн-урдахи Азида табиһан зорилгодоо США хүрэжэ шадахагүй гэжэ тэмдэглээд, «американ солдадуудые бултыень гэртэнь бусаажа, дүүрэхэеэ болиһон дайе тиигэжэ түгэсхэхые» газетэ уряална.

УГАНДЫН СЭРЭГЭЙ ЗАСАГААРХИДАЙ ТОГТООЛ

КАМПАЛА. (ТАСС). Республикын президент болон парламентын эрхэ түлөөлэлгэ тухай ороной конституциин статьянуудые Угандын сэрэгэй засагаархид болюулба. Президентын бүхы эрхэ түлөөлэлгэ, засаг сэрэгэй шэнэ засагые хүтэлбэрилэгшэ Иди Амин гэгшэдэ дамжуулагдаба гэжэ тусхай тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Генерал майор Иди Амин ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша тэрэнэйнгээ хажуугаар байлсаха юм. Угандын парламентые тараагаад, генерал-майор Иди Амин өөрынгөө нэрэһээ хуули гаргажа байха эрхэтэй болобо. Сэрэгэй шэнэ засагые хүтэлбэрилэгшын дэргэдэ зүбшэхы дуунай эрхэтэй министрнүүдэй соведые тэрэ генерал томилдог байха гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Оборонын совет байгуулха тухай эгээн түрүүшын декрет генерал-майор Иди Амин гаргаба. Тэрэ соведые өөрөө толгойлхо юм. Армиин штабай начальник, агаарай сэрэгэй штабай начальник, генералай томилһон бусадшье хүнүүд оборонын соведтэ оролсобо.

ИНДОХИТАДТАХИ ЭЭЗРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ДАЙН ҺҮЖЭРӨӨГДЭНЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Лаосто эсэргүү американ-сайгоной ээзрхэг түримхэй дайнай бодото хэмжээе Вашингтоной засагаархид улад зонһоо нюужа үргэлжэлһөөр. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэг эрхилдэг сенатска комиссиин нюуса заседаниин һүүлээр Индохитадтахи байдал тухай хөөрэжэ үгэхыень журналистнуудай гуйхадань США-гай оборонын министр М. Лэйрд «ямаршье тайлбарилга хэхэгүйб» гэжэ хэлэһэн байгаа.

Сагаан байшан, гүрэнэй департамент баһал тиимэ хараа бодол баримтална.

Гэхэтэй хамта, Лаосто эсэргүү американ-сайгоной ээзрхэг түримхэй дайн бүрил үргэдэжэ байха юм.

«Б-52» гэжэ американ бомбардировщигууд, тэдээнһээ багашье истребительнүүд-бомбардировщигууд Лаосой газар дайда дээрэ һүни үдэргүй бомбо хаяна. Урда Вьетнам Лаос хоёрой хилэ дээрэхи байлдаанда Урда Вьетнамай 25 мянган, американ 9 мянган солдат мүноо үедэ хабаадалсана гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэбэ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Лаосто Сайгоной, американ сэрэгүүдэй добтолон ороһондо Англиин олониитэ дураа гутажа байһанаа хэблэл газетэнүүдээр дамжуулан, элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ТОКИО. (ТАСС). Японой социалис парти Индохитадтахи американ ээзрхэг түримхэй дайе дары болюулха гэһэн эрилтэ табиба.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Республикын революционно саг зуурын правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Ханойдо тэмдэглэгдэһон мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Лаостохи ээзрхэг түримхэй дайгаа Никсонэй засагаархидай мүнөө үедэ улам шангадхажа, үргэдхэжэ байһаниинь, лаос арадта эсэргүү дайн сэрэг һүжэрөөхэ гэжэ бэлдэжэ байһаниинь эли болобо».

ЕЭС-эй Министрнүүдэй соведэй сесси дээрэ

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). ЕЭС-эй Министрнүүдэй соведэй сессиин ээлжээтэ заседани Брюссельдэ боложо дүүрэбэ. Тэрэ заседанида гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд хабаадалсаа. «Юрэнхы рынок» гэдэгэй бюджетдэ Англиин оруулха мүнгэн тухай, мүн тэрэ нэгэдэлдэ Великобританиие оруулха дамжуулгын үе тухай асуудал хэлсэхэ зүйлэй гол пункт болоһон байна.

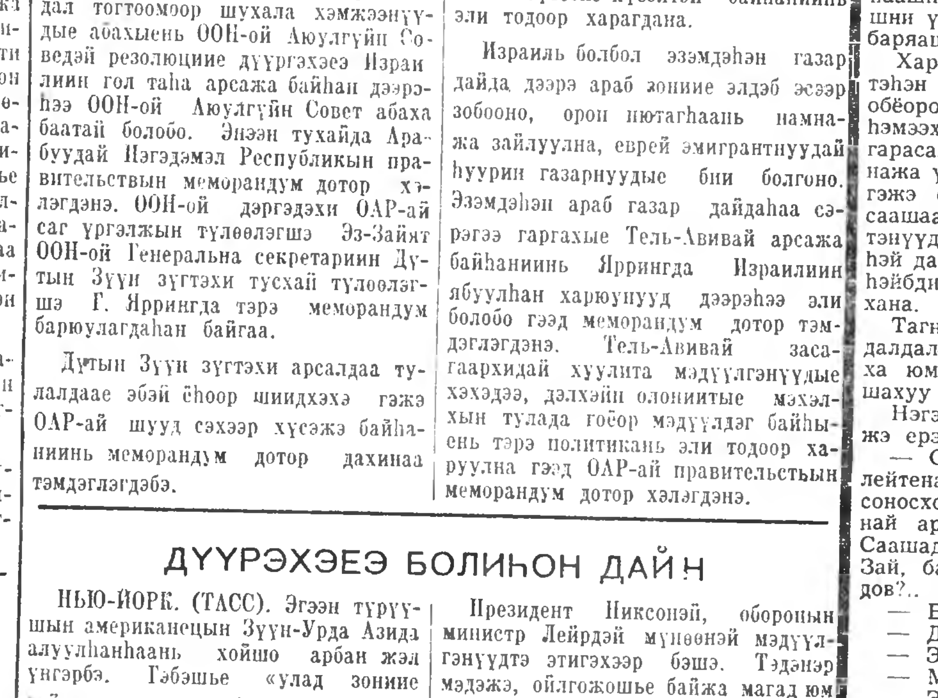
Министрнүүдэй тэрэ уулзалгань гүрэн бүхэнэй хараа бодолые зарим тэдыгээр тодорхой болгоо. Гэбэшье «юрэнхы рынок» гэдэгтэ Англиие абаха тухай хэлсээе урагшань бүтэмжэтэйгоор дабшуулаагүй.

Үйлэдбэри бага болоно

ЛОНДОН. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулхада 1970 ондо Англида автомобильнуудые бүтээлгэ 2,6 процентээр хороһон байна. Машинануудай экспорт баһал хороһон байха юм.

Лаосто эсэргүү шэнэ добтолго

ТОКИО. (ТАСС). Сайгоной 5 мянгаад солдат, тэрэ тоодо парашютистнуудай отрядууд американ авиациин дэмжэлгээр февралиин 1-дэ Лаос худар добтолон орожо, энэ ороной урда таладань дайн байлдаа хэжэ байна гээд Киодо Цусин агентство Сайгонһоо мэдээсэнэ. Тэдэ сэрэгүүдэй тоодо Таиландын мянгаад солдадууд хабаадалсана. Тэрэ байлдааниинь 7-10 үдэрэй турша соо үргэлжэлхэ, тэрээн тухай мэдээсэгдэншьегүй байжа болохо гээд тус агентство дамжуулна.

«Мосфильм» гэжэ студида М. А. Булгаковай зохёолоор «Бег» гэжэ үнгэтэ фильмые режиссернууд Александр Алов, Владимир Наумов гэгшэд табиһан байна. Главна операторынь — Л. Пааташвили.

Фильмын гол рольнуудые артистнар Михаил Ульянов, Владислав Дворжецкий, Людмила Савельева, Алексей Баталов болон бусад гүйсэдхэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмын нэгэ кадр.

ТАСС-ай фотохронико.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

Хоёрдохи программа. Улаан-Үдэ харуулна: 14 часhaa «Золотой теленок» гэһэн уран һайханай фильм. (2-дохи серинь). 15.35 минутаһаа «Андрей Сова уншана» гэһэн дамжуулга. 16 часhaa 23.30 минута хүрэтэр амаралта. 23.30 минутаһаа 01.00 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 23.30 минутаһаа КПСС-эй XXIV съездэдэ зорюулагдаһан совет республиканудай фестиваль.

Нэгэдэхи программа. Улаан Үдэ харуулна: 18 часhaa «Звездочка» гэһэн хүбүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.30 минутаһаа «Кем быть», «Призвание» гэһэн киноочеркнууд. 18.50 минутаһаа «Дуунай түрэлгэ» гэһэн дамжуулга. 19.20 минутаһаа «Экран» гэһэн телевизионно суглуулбари. 20.20 минутаһаа телепанорама. 20. 40 минутаһаа «Всего одна жизнь» гэһэн уран һайханай фильм. 22.10 минутаһаа концерт.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: республикын промышленностиин, транспортын, хэлхээ холбооной, барилгын ... худалдаа наймааной, ... эрилтэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэрилэлгын социалис... ганууд. СССР-эй ЦСУ-гай ...

Хоёрдохи хуудаһанда: коммунистнуудай политическэ һуралсал ... асуудалаар Г. Бальжинима... статья. Л. Синегрибовэй ... понденци.

Гурбадахи хуудаһанда: СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэлэй ... лын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Халуун мүрөөрнь» гэһэн репортаж. Нютаг нютагай һонин.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-2328. Заказ № 874.